

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRASTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXIII Nr. 16

KETV'RTADIENIS, RUGPJŪCIO [AUGUST] 4, 1983

KAINA 25 c.

KASDIEN

APIE ŠKANDALĄ
SALVADORAS IR LENKIJA
SUSIORGANIZAVO BEDARBIAI
ARGI REIKĖS LAUKTI, KOL . . .

Watergate buvo didelis skandalas, prez. Nixonas neteko darbo Baltuosiuose rūmuose, turėjo atsakyti iš prezidento vietos. Ar ir prez. Reagano laukia toks likimas dėl kilusio skandalo Debategate, sunku pasakyti. Bet faktas yra faktas, kad ir šis skandalas didelė sensacija ne tik čia Amerikoje, o ir visam pasaulyje.

Kaip Watergate, taip Debategate parodo, kad politikieriams tikslas pateisina visokias priemones, nežiūrint, kad tai yra ir labai nepadoru, negražu ir šarlataniška. Tokie politikieriai reiktų imti už pakarpos ar jie būtų kongresmanai, senatoriai, ar prezidentai.

Išties, kaip rašo skaitytoja Matt Pobliske "Sun-Times" laikraščio laišku skyriuje, jeigu Lech Walesa pradėtų organizuoti profsąjungas El Salvadore, valdžia jį apšauktų komunistu ir kaip mat su juo susidorotų.

Lenkijoje Lech Walesa šūkiauja, drumsčia tarp darbininkų vandenis, agituoja prieš valdžią, bet niekas jo neličia, nieko su juo neatsitinka. O čia pas mus ne tik reakcijos krankliai, net pats prezidentas apsiputoję šaukia, kad Lenkijoje nėra jokių demokratinių laisvių.

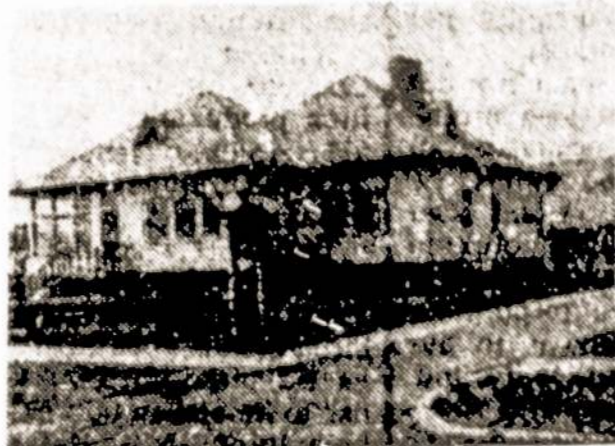
O visų gražiausia: Lenkiją boikotuoja, El Salvadorą remia.

Rasistai nori ar nenori, Amerikos gyventojai rasiniu atžvilgiu keičia savo veidą. Pagal oficialius duomenis, juodosios rasės žmonių jau yra apie 30 milijonų, jų sąjungininkų — ispaniškai kalbančių jau yra virš 15 milijonų, o kiek dar prisigabeno geltonodžių vietnamiečių. Apskaičiuojama, kad po 30 ar 50 metų, baltųjų skaičių viršys spalvotieji. Jau ir dabar kalbama, kad judaodžiai, susidėję su diskriminuojamais ispaniškai kalbančiais bei kitomis mažumomis, lengvai gali išsiriškinti netgi šalies prezidentą.

Visoje šalyje yra mažiausia 20 milijonų bedarbių. Tai nemaža žmonių armija be tendencijos mažėti. Liepos 4 dienos šventės proga Čikagoje įvyko nacionalinis bedarbių atstovų suvažiavimas. Daugiau kaip 500 delegatų suvažiavę įkūrė Nacionalinį bedarbių organizacijų kongresą, kurio tikslas bus kovoti už darbą, už didesnes nedarbo kompensacijas ir kitus bedarbiams benefitus. Į įkurtą kongresą įstojo 118 organizacijų, atstovaujančių bedarbius.

Didžiosios depresijos metais bedarbių komitetai sulošė svarbią rolę bedarbių reikalui, tenka laukti, kad ir šis kongresas suloš tokią pat.

Surenkami gyvenamieji namai

Pirmasis vienbutis surenkamasis namas iš keramzithetonio plokščių prieš keletą metų buvo pastatytas Trakų rajono "Merkio" eksperimentinio ūkio Paluknio gyvenvietėje (žr. nuotrauką kairėje). Eksperimentinis gyvenamasis namas žemdirbių buvo gerai įvertintas.

Dabar tokių namų kaime jau pastatyta nemažai. Jų keletas variantų — keturių, penkių, šešių kambarių. Visi — su rūšiais po didesniąja pastato dalimi. Kiekviename name yra skalbimo patalpa prie virtuvės, veranda. Rūsyje — sandėliai, katilinė (arba šiluminis mazgas), pagalbinės patalpos.

Tokio tipo pastatus numatyta statyti daugiausia Aukštaitijoje, Vilniaus krašte ir aplink Kauną. O Žemaitijoje, aplink Panevėžį bei Šiaulius imta statyti vadinamuosius "modulinius" vienbučius surenkamuosius namus.

Toks namas prieš kurį laiką išaugo Telšių rajono Uplynos kolu-

kyje (žr. nuotrauką dešinėje). Tai vienaaukštis trijų kambarių namas su rūsiu. Du kambariai atskirti transformuojama pertvara. Yra virtuvė, vonia, tualetas, veranda. Rūsyje — sandėlis daržovėms, o mansardoje galima įsirengti dar du kambarius. Kiekviename gyvenamajame name įrengiamas vandentiekis, kanalizacija, centrinis šildymas.

Prie vienbučių gyvenamųjų namų statomi ūkiniai pastatai, kuriuose numatyta virtuvė, sandėlis pašarams, tvartas gyvuliams ir paukščiams laikyti. Prie galinės pastato sienos blokuojamas rūsys šaknivaiziams.

Kaimo statybos ministerijai pavaldžios organizacijos planuoja iki penkmečio pabaigos pastatyti apie 600 tokių sodybų.

A. Gerulaitis

Kaimo statybos organizavimo ir technologijos tresto skyriaus viršininkas

IŠ KUR KYLA KARO GRĖSMĖ

TSRS kitų socialistinių šalių kuriai visuotinės taikos išsaugojimą planetoje šiuo metu priešpastatyta agresyvių imperialistinių jėgų pirmiausia Vašingtono politika. Ši politika ir paaštrino dabartinę tarptautinę padėtį. Jos organizatoriai

Kaip žinia, prez. Reaganas uždraudė tarybiniam Aerofloto lėktuvams atskristi į JAV aeroportus. Tokį pat neprotingą ėjimą buvo žengusi ir Australijos buvusi konservatorių valdžia, uždrausdama į Australiją atplaukti tarybiniam laivams.

Rinkimus laimėjus darbiečiams, Australija atėjo į protą, restrikcijas prieš tarybinius laivus panaikino. Atrodo, jog ir Amerikoje, kad būtų panaikintos restrikcijos prieš tarybinius lėktuvus, teks laukti, kol prez. Reaganas su savo respublikonais pralaimės rinkimus.

Liepos Ketvirtosios šventės proga į Čikagą buvo iš daugelio šalių sunesę savo klumpes visokiausio plauko lietuviai nacionalistai, po II Pasaulinio karo pabėgusieji iš Lietuvos. Tą jie savo klumpių sunesimą vadino Lietuvių Dienomis.

Vienas laikraščio skaitytojas klausia, kokios galėjo būti tos Lietuvių Dienos, kai nebuvo Lietuvos? Rimtas klausimas, ar ne?

S. J. Jokubka

įvairiais propagandiniais kanalais išmeta šmeižto laviną siekdami įrodyti, kad grėsmė taikai kelia Tarybų Sąjunga, o Vakarai, girdi, yra priversti reaguoti į tokį iššūkį. Žmonių mulkinimas, kitokio žodžio čia ir nesuras, kai kalbama apie Jungtinių Valstijų užsienio politikos kursą. Kalbama, sakysim, apie tarybinį karinį pranašumą, nors visiems yra žinoma, kad tarp Varšuvos Sutarties Organizacijos ir NATO šalių vyrauja jėgų lygybė. Tarybų Sąjunga pasisako už tai, kad nepažeidžiant minėto principo Varšuvos sutarties ir NATO valstybės žengtų ginkluotės mažinimo keliu. Tačiau JAV samprotaujama ne lygybės, o pranašumo kategorijomis. Ten ketinama pakeisti strateginį jėgų santykį savo naudai. Tai yra pagrindinis JAV politikos tikslas. Jos smaigalys visų pirma nukreiptas prieš Tarybų Sąjungą, prieš socializmo šalis. Bet jis nukreiptas ir prieš taiką iš viso.

Dėl to forsuojuama visų ginklų rūšių, visų pirma, branduolinio ginklo didinimo programa. JAV ne tik pačios ginkluojasi. Tam skatinami jų sąjungininkai, iš jų reikalaujama vis labiau didinti karinius biudžetus. Norėdamos pažeisti strateginį paritetą, Jungtinės Valstijos stengiasi žūt būt atvežti į Vakarų Europą ir ten išdėstyti naują branduolinį ginklą.

"Anglijoje, Italijoje ir Vakarų

Vokietijoje NATO jau išdėsto naujas vidutinio nuotolio branduolines raketas. — Šiomis dienomis pareiškė NATO biuleteniui "Western World" atsakingas šiaurės Atlanto bloko aparato bendradarbis. — Šitas išdėstymas šiuo momentu liečia 16 sparnuotų raketų Anglijoje, 16 sparnuotųjų raketų — Sicilijoje ir 9 raketas "Peršing-2" Vakarų Vokietijoje . . . Jei kalbėti apie šias konkrečias raketas, tai įvykiai gruodžio mėnesį reikš tik išdėstymo užbaigimą". Jis pasakė, kad visas šis bendras procesas primena gamyklos statybos užbaigimą — "visų įrenginių statyba užbaigiama visiškai taip, kad naujasis šeiminkas galėtų tik "atrankinti duris", užėiti ir pradėti dirbti".

Štai kaip paprastai, "iki branduolinio rakto", patydomis statoma "mirties gamykla". Ir kalbama apie derybas: JAV administracija vykdo aiškiai obstrukcinę liniją Tarybų Sąjungos — Amerikos derybose Ženevoje, siūlydama TSRS nepriimtinas sąlygas — vienpusį nusi-ginklavimą. Taip šiomis dienomis atvirai pareiškė Valstybės sekretorius J. Šulcas. "Mes neturime tikėtis, kad artimiausiu laiku bus pasiektas susitarimas šiose derybose. Taika, — pasakė Šulcas, — turi remtis jėga". Ir toliau: "Mes laikome savo pareigą padėti, kad tarybinė sistema palaipsniui žengtų evoliucijos keliu". Nieko sau: iš jėgos pozicijos transformuoti suverenios valstybės vidaus sistemą! Ir tai buvo pasakyta garsiai, užsienio reikalų senato komisijoje. Suprantama, kodėl Jungtinių Valstijų administracija ėmė realizuoti savo strateginį ginklavimąsi išdėstyti Vakarų Europoje naujas vidutinio nuotolio raketas. Šis kursas išryškėja ir pareiškime, kuris buvo gegužės mėnesį priimtas per susitikimą Williamsburge ir paskutines NATO tarybos sesijos komunikate.

V. Burbulis

Trumpai

— Branduolinėms elektrinėms reguliuoti komisija surado, kad net penkios branduolinės elektrinės reikia remontuoti. Dvi jų yra Čikagos apylinkėje — Dresden ur Quad miesteliuose.

— Izraelio parlamentarų taikos komisija buvo nuvykus į Maskvą pasitarti, ar yra galimybės Tarybų Sąjungai dalyvauti taikos įvedimui Vidurio Rytuose.

— Atstovų butas užgyrė prez. Reagano sumanytą, kad Karibų regiono šalims būtų leistina laisvai savo produktus įvežti į JAV, vadinas, be muitų.

— Apie 41 tūkstantis federalinės valdžios tarnautojų gavo išpėjimą, kad jie turi pradėti atmokėti gautas iš valdžios paskolas mokslui.

— Federalinių rezervų pirmininkas Paul A. Volcker mano, nors ir sunkiai, bet Brazilija iš skolų išsikaptys. Amerikos bankams ji yra prasiskolinusi iki \$88 milijonų.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Per anksti atsiduso

Vakarų Vokietiją valdo krikščionių demokratų partija su savo kancleriu Helmut Kohl. Kai socialdemokratams parlamento rinkimus pralaimėjo krikščionims demokratams, Pentagonas su savo sąjungininkais iš NATO šalių atsiduso, kad vokiečių pasipriešinimas prieš Peršing II raketų išdėstymą Vakarų Europoje sumažės. Tačiau visi ženklai rodo, kad per anksti buvo atsidūsta.

Vienos Vakarų Vokietijos televizijos stoties prarastas žmonių apklausinėjimas parodė, kad 75 procentai vokiečių už derybas Ženevoje, o Peršing raketų išdėstymą palikti iki bus susitarta Ženevoje. Netgi ir paties kanclerio Kohl krikščionių demokratų partijos žmonių 60 procentų pasisakė už susitarimą, vadinasi, prieš raketų išdėstymą. Buvusios valdančiosios socialdemokratų partijos žmonių net 84 procentai prieš raketą, už susitarimą.

Nežiūrint, kad valdžioje krikščionys demokratams su savo kancleriu Kohl, vokiečių tautos antikarinės nuotaikos taip gyvos, kaip buvo anksčiau. Žmonės supranta, jeigu JAV susiremtų su TSRS, kas-ne-kas, bet Vakarų Vokietija daugiausia nukentėtų nuo branduolinių bombų sproginėjimo, nes ir bukaprotis gali permatyti, kad karo veiksmai visų pirma paliestų Vakarų Vokietiją.

Todėl neseniai Vakarų Vokietijoje susiorganizavo koordinacinis komitetas organizavimui titaniškos demonstracijos už taiką. Komitetui priklauso 26 didžiosios kairuoliškos organizacijos, jam pritaria profesinės sąjungos, socialdemokratų partija, žaliukai. Demonstracija numatoma spalio 12-22 dienomis. Ji vyks visuose didesniuose Vakarų Vokietijos miestuose. Pasak komiteto vadovų, už taiką į gatves išeis milijonai vokiečių, ir bus tokia protesto demonstracija, kokios Vakarų Vokietija neatmena.

Pentagonas su savo sąjungininkais iš NATO šalių, matyt, per anksti atsiduso, kad Vakarų Vokietijoje laimėjus krikščionims demokratams, vokiečių pasipriešinimas prieš Peršing II raketų išdėstymą Vakarų Europoje sumažės.

Popiežiaus armijai nelabai kas

Popiežius Jonas Paulius II svietui parodė, kad, ištis, jis turi pasaulyje daugmilijoninę žmonių armiją, kokios neturi nė viena šalis. Kur tik jis lankėsi: JAV, Centro Amerikoje, Lenkijoje bei kitur, visur bangavo daugtūkstantinės žmonių minios, lydėjo jį batalijonai kunigų, pulkai kitokio rango dvasininkų... Ir iš šalies žiūrint, atrodė, kad dar ilgai jis tokią savo pasekėjų armiją turės. Tačiau į Romos katalikų bažnyčios reikalus pasiknisus giliau, vaizdas matosi kitoks.

Kaip pats Vatikanas Statistical Yearbook of the Church pranešime sako, blogi reikalai yra su dvasininkų-kunigų kadrais. Tikinčiųjų veisiasi, o kunigų mažėja. Pavyzdžiui, 1981 metais tikinčiųjų pagausėjo 8 milijonais, o kunigų skaičius sumažėjo 957 kunigais. Nors tais metais kunigų seminarijos išventino 1.8 proc. daugiau kunigų, negu prieš metus, bet bėda, kad išmirė daug daugiau, negu naujų įsišventino.

Blogiausia popiežiui yra su ta jo daugmilijonine žmonių armija, kad jos karininkai, kitaip sakant, kunigai, tai armijai valdyti, vidurkiu imant, vis sparčiau sensta. O kad tai neginčijamas faktas, rodo tas, kai kunigai vidurkiu imant buvo jaunesni, 1973 metais kunigystę metė net 3,790 jų, o dabar, kai vidurkiu imant senesni, 1981 metais kunigystę bemitė tik 1,260. Mat, senesnio amžiaus kunigai gyvenimą nori baigti kunigaudami. Jaunesni, kai pasitaiko proga, kunigystę meta.

Kiek Amerikoje prisiveisia Romos katalikų bažnyčios pasekėjų, sunku pasakyti. Bet tuo pačiu Vatikano pranešimu, Amerikoje kunigų skaičius irgi mažėja. Jeigu 1973 metais Amerikoje buvo 72,749 kunigai, tai 1981 sumažėjo iki 71,056.

Kaip matome, Romos katalikų bažnyčia džiaugtis, kad popiežiaus armija pasaulyje didėja, nėra ko, kai tai armijai valdyti kunigų ir visokiausio rango dvasininkų skaičius mažėja. O mažėja dėl to, kad besivystantis mokslas vysto ir jaunų žmonių protus. Kiek nors protingesnis jaunuolis vis labiau permato, kad kunigavimas yra tuščias laiko eikvojimas kūrybiniame gyvenime, o gyventi tik dėl pilvo nėra prasmės.

AFRIKIEČIAI NENORI SANTYKIŲ SU IZRAELIU

Kažkada Izraelis palaikė diplomatinius santykius su 33 nepriklausomomis Afrikos valstybėmis. Tačiau sionistinė valstybė visada vykdė proimperialistinę politiką, atvirai bendradarbiavo su rasistiniu Pretorijos režimu. 1973 metais, supratęs Izraelio siūlomos "draugystės" esmę, trisdešimt žemyno valstybių nutraukė diplomatinius santykius su Tel Avivu. Izraelio ambasados tepasiliko Lesote, Malavyje ir Sva-

zilende. Iš Afrikos šalių buvo išprašyti sionistų atsiųsti kariniai patarejai bei specialistai.

Dabar Tel Avivas bando pradėti naują diplomatinių puolimų Afrikoje. Sionistinė valstybė aktyviai ieško "juodajame žemyne" naujų realizavimo rinkų.

Per pastaruosius dvejus metus Afrikoje pabuvojo bent vienuolika aukšto rango Izraelio delegacijų. Tačiau jų veiklos rezultatai sionistų

Iš sunerimusio pasaulio dėl rytojaus

RAGINA ĮŠALDYTI

Nedelsiant įšaldyti visų branduolinių valstybių branduolinę ginkluotę paragino žinomas leiboristų partijos veikėjas, Britanijos parlamento deputatas D. Hillis. Toks žingsnis, pareiškė jis per debatus bendruomenių rūmuose po karalienės sosto kalbos, atitiktų visų pasaulio šalių interesus. Ypač jis pabrėžė, kad Tarybų Sąjunga jau pritarė šiai idėjai.

PRANCŪZIJA VĖL SUSPROGINDO

Prancūzija susprogdino dar vieną branduolinį užtaisą Mururos atole pietinėje Ramiojo vandenyno dalyje. Naujosios Zelandijos seismologų nuomone, sproginimo galingumas sudarė 50 kilotonų. Tai jau 55-asis požeminis branduolinis bandymas, kurį Prancūzija įvykdė šiame atole, ir trečiasis šiais metais.

RŪSČIAI SMERKĖ

Venezuelos sostinėje įvyko kongresas "Politinė mintis Lotynų Amerikoje dabartiniame etape". Kongreso dalyviai rūsčiai smerkė imperialistinę JAV politiką žemyne. Šis forumas buvo surengtas pažymėti 200-ąsias metines nuo tos dienos, kai gimė įžymus Pietų Amerikos tautų kovos už nepriklausomybę vadovas S. Bolivar.

PADETIS ANGOLOJE

Tarptautinis imperializmas, naudodamas rasistinę Pietų Afrikos Respubliką, siekia bet kokia kaina destabilizuoti padėtį Angoloje ir kitose "pafrontės" valstybėse, įamžinti neteisėtą Namibijos okupaciją, pareiškė MPLA — darbo partijos CK politinio biuro narys, Angolos Liaudies Respublikos gynybos ministras Pedro Maria Tonja.

Maria Tonja ragino Angolos liaudį glaudžiau sutelkti gretas vardan sėkmingos kovos prieš išorinius ir vidaus priešus, kad šalis galėtų žengti į priekį socialistinio vystymosi keliu.

BELGIJOS VISUOMENĖ PASIPIKTINUSI

Belgijos visuomenės pasipiktinimą sukėlė tai, kad vyriausybė ir JAV administracija pasirašė memorandumą, įgalinantį Pentagono specialistus pradėti preliminarinius darbus Belgijos teritorijoje ruošiantis dislokuoti ten naują Amerikos vidutinio nuotolio branduolinį ginklą.

Dokumento pasirašymas rodo, kad nors Belgija "išaldė" nutarimą dėl raketų dislokavimo, valdžia jau seniai pradėjo pasiruošimą jų priėmimui. Sakoma, geriausia vieta Belgijoje sparnuotosioms raketoms yra aviacijos bazė Florene.

Komunistai sudarys kabinetą

San Marino Respublikos kapitonas regentai įteikė San Marino komunistų partijai mandatą naujai šalies vyriausybei sudaryti. Šis nutarimas priimtas po to, kai komunistai pranešė, kad jie turi galią sudaryti koalicinį kabinetą, i-

nepagudė: diplomatinius santykius sutiko atkurti tik Zairas. Dar keliose provakarietiškos orientacijos šalyse — Toge, Gabone, Kenijoje, Dramblio Kaulo Krante — į svetimų valstybių ambasadas pavyko iškviesti po kelis Izraelio diplomatus. Tačiau visas Izraelio "žygis į Afriką" žlugo — laisvosios Afrikos šalys nenori bendradarbiauti su imperialistų talkininkais, savo šalyje taikančiais rasistiniais įstatymais.

kurį taip pat įeis San Marino socialistų partijos atstovai.

(San Marino Respublika — nedidelė valstybė Apeninų pusiasalyje. Ją iš visų pusių supa Italijos teritorija. Respublikos teritorija — 61 kvadratinis kilometras, gyventojų apie 21 tūkstantis).

NEKETINA STOTI Į NATO

Svedijos premjeras Ulofas Palmė, kalbėdamas per televiziją, pareiškė, kad Svedija neketina įstoti į NATO ir tvirtai vykdys neutralumo politiką.

Jis taip pat pabrėžė, kad Svedija suinteresuota gerais santykiais su Tarybų Sąjunga.

JAPONIJAI NE KAS

Japonijos ekonomikos sustingimas jau davė nemažai "rekordų". Didžiausią lygį per pastaruosius 30 metų pasiekė nedarbas. Dabar šalyje 1,700 tūkstančių žmonių neturi darbo. Gąsdinant nedarbu, monopolijoms šiemet pavyko išlaikyti mažiausią darbo užmokestį per visą pokario laikotarpį. Smulkių ir vidutinių įmonių bankrotų padidėjo iki 1,800 per mėnesį.

DIDŽIULĖ ŠVENTĖ ŽEMDIRBIAMS

Įvyko didžiulė šventė Nueva Segovina Nikaragos departamento San Luiso, Las Delisiaso ir kituose kaimuose žemdirbiams. Apie 350 valstiečių šeimų iš valdžios gavo dokumentus, suteikiančius teisę valdyti žemę. Geriausi sklypai teko neturtingiesiems, kurie savanoriškai įstojo į rezervinius batalionus ir gynė Sandino liaudies revoliucinius iškovojimus.

VAISINGI TSRS-SUOMIJOS RYŠIAI

Platus ir vaisingi yra Tarybų Sąjungos ir Suomijos prekybiniai ir ekonominiai ryšiai. Jie nuolat stiprinami ir sėkmingai plėtojami tvirtu 1948 metais pasirašytos Tarybų Sąjungos ir Suomijos draugystės, bendradarbiavimo ir savitarpio pagalbos sutarties pagrindu.

Jau beveik dešimt metų Tarybų Sąjunga yra didžiausia Suomijos prekybos partnerė. Jos daliai tenka beveik ketvirtadalis visos Suomijos užsienio prekybos. Savo ruožtu Suomija yra antroji pagal dydį TSRS prekybos partnerė Vakaruose. 1981 metais pasiektas aukštas 5 milijardų rublių prekių apyvartos lygis buvo išsaugotas ir 1982 metais.

"TAIKOS ŠVENTĖ"

500 tūkstančių prancūzų iš visos šalies departamentų dalyvavo "taikos šventėje", kuri vyko Venseno parke, Paryžiaus pakraštyje. Jos šūkiu "Branduoliniam karui — ne!", "Ginklavimosi varžyboms — ne!", "Neleisime dislokuoti Peršingų ir sparnuotųjų raketų!" Visą dieną parko alėjoje ir aikštėse vyko diskusijos taikos ir nusiginklavimo klausimais, susitikimai su taikos šalininkais iš kitų šalių, žinomų Prancūzijos ir užsienio dainininkų bei muzikos ansamblių, koncertai. Šventės dalyviai priėmė atsišaukimą į pasaulio visuomenę, raginantį suvienyti jėgas kovoje už taiką.

REIKALAUJA

Čekoslovakijos vyriausybė reikalauja tuojau pat paleisti Čekoslovakijos piliečius, kuriuos prieš tris mėnesius paėmė nelaisvėn Angolai priešiška kontrrevoliucinė grupuotė UNITA, pabrėžia "Rude pravo".

Vilnis, 1983 rugpjūčio 4

Atsiverskime dar sykį . . . Gedimino laiškus!

[ARBA: KAS YRA KATALIKŲ "TEISĖTI KARAI"]

Amerikos vyskupai nepaklausė jų krašte gyvenančių lietuvių kunigų patarimų, kad svarbiausia šiuo metu ne kova prieš branduolinį ginklavimąsi, bet R. Reagano agresyvos militaristinės beprotybės rėmimas: jų konferencijoje Čikagoje absoliučia balsų dauguma (238 prieš 9) buvo patvirtintas ganytojiškas laiškas dėl karo ir taikos, o tas laiškas reikalauja iš Amerikos katalikų, tame tarpe, aišku, ir lietuvių, atvirai pasisakyti prieš retoriškus pareiškimus apie galimybę "nugalėti" branduoliniame kare ir "išgyventi" per pasikeitimą branduoliniomis smūgiais, apie "užtęsto branduolinio karo" strategiją, kviečia nedelsiant nutraukti naujų branduolinių ginklų gamybą, atsakyti beprotiškos riboto branduolinio karo koncepsijos ir t. t. Suprantama, visa tai, kada atsižvelgiama į daugiau kaip 80 procentų visų krašto parapijiečių nuomonę, rodo JAV katalikų bažnyčios hierarchijos realizmą, o tuo pačiu — jos vietą ir ryžtingą pasipriešinimą pražūtingai Baltųjų rūmų politikai karo ir taikos klausimu.

Nepadėjo R. Reagano administracijai nei šantažuojantis spaudimas, reikalaujant iš vyskupų atsakyti ganytojiško laiško, nukreipto prieš amerikietiška branduolinio karo doktriną, nei kreipimasis į Vatikaną, prašant sudrausti neklusnius vyskopus, nei reakcingiausius katalikų grupuočių veikla, gąsdinant vyskopus "raudonąja grėsme", net ieškant tarp jų "komunizmo agentų" reikalaujant iš jų "patriotizmo" ir t. t. Tarp jų, kas rėmė Baltuosius rūmus jų akcijoje prieš Amerikos katalikų vyskupų pasiryžimą pasmerkti branduolinį karą kaip amoralių, buvo ir JAV lietuvių katalikų kunigai. Dalyvaudami diskusijoje dėl ganytojiško laiško projekto, jie siūlė vyskupams pirmiausia vieton statyti ne taiką, o "teisėtą karą", žinoma, prieš komunizmą ir apskritai imperialistų priešus, jie reikalavo iš bažnyčios neprieštarauti JAV ginklavimosi varžyboms, nes šios neva esančios vien valdžios kompetencijos reikalas (tuo pat metu jie siūlė vyskupams kovoti prieš tarybinę politiką — tikrai "savotiškas" kompetencijų traktavimas!)

Dabar jau tolsta dienos, kai JAV katalikų vyskupų nacionalinės konferencijos taryba specialiaame posėdyje Čikagoje galutinai patvirtino ganytojišką laišką, kai užsibaigė diskusijos, ir tas laiškas tapo privalomas visiems JAV katalikams, tame tarpe — ir tiems lietuvių kunigams, kurie visais būdais rėmė R. Reagano militaristinę politiką ir kritikavo vyskupų laiško projektą, raginantį apginti taiką ir apsaugoti pasaulį nuo globalinės katastrofos pavojaus. Nori ar nenori, o pagal tvarką "Draugas", "Darbininkas" ar "Aidai" turi skelbti pacifistines ganytojiško laiško idėjas, o lietuvių kunigai skaityti šį laišką parapijiečiams. Katalikų bažnyčia tvarkosi hierarchiniais ir centralizacijos pagrindais, tad kokios nors "tautinės" ar "nepriklausomos" bažnyčios lietuvių Amerikoje jau nesukurs, nors JAV vyskupų politika dėl karo ir taikos jiems baisiausiai nepatiktų — drausmė lieka drausmė . . .

Naivu būtų galvoti, — nors tokį galvojimą ir siūlo realybės jausmą praradę pabėgėlių kunigai, kad

JAV vyskupai būtų palankūs komunizmui, kad jie atsisakytų minėtos "teisėto karo" koncepsijos — ne, jokių būdu taip nėra, bet jie yra įsitikinę, jog tą "teisingo" ar "teisėto" karo doktriną taikyti ir branduoliniam konfliktui yra pavojinga mąstymo inercija, jog šandien naikinamasis branduolinių valstybių potencialas grąšina . . . "paties dievo suverenitetui jo sukurtame pasaulyje", jog JAV administracijos kalbos apie "įsipareigojimą" žmonijai, t. y. antikomunizmui branduolinio karo pagalba yra tik bekraštis cinizmas. Prietaras ar mitas apie tarybinį pavojų lieka JAV vyskupų įsitikinimų pagrindu, bet jie nesutinka, jog net ginant savo teisingumą būtų galima sunaikinti žemišką gyvybę, jie smerkia karą ne kaip tikslą, o kaip šiuolaikinių priemonių panaudojimą, jie kelia tik klausimą: kokios yra leidžiamos krikščionims priemonės apginti "Vakarų civilizacijai", jeigu pasirėmimas branduoliniu karu yra savižudybė.

Amerikos lietuvių kunigams, tiksliau jų politiniams veikėjams, dėl jų perdem reakcinės, antitarybinės prigimties tai neįmanoma suvokti nei protu, nei jausmais: jiems svarbiausia sugrįžti į Lietuvą, jeigu jos vietoje ir žiojės tik tuščia nuo branduolinio smūgio vieta, jiems labiausiai rūpi sunaikinti komunizmą, nors neliktų ir Vašingtono su Čikaga, nors neliktų ir pačios bažnyčios su jos parapijomis. Tokia jau istorijos pasmerkusių žmonių "logika", kaip ir reakcingiausioms militaristinėms jėgoms tarnaujanti pati R. Reagano administracijos politika. Laimė, sveikas žmonių daugumos protas priešinosi šiai beprotybei, ir to pasipriešinimo rezultatas, nuotaikų atspindys — JAV katalikų vyskupų ganytojiškas laiškas.

O juk "teisėti karai", kurių pirmumo mokė JAV vyskopus Amerikos lietuvių kunigų vienybė, yra nežmoniški ne tik branduoliniame amžiuje, jie baisūs visada. Prisiminkime kad ir tolimą istoriją. "Teisingų" ar "teisėtų" karų idėja Katalikų bažnyčia patvirtino 325 m.

Praėjo viduramžiai, ištisa feodalinė epocha, kapitalizmo neribojamas viešpatavimas, o ką davė tie katalikų "teisėti karai"?

Nemėginkime vardinti visų jų atneštų nuostolių ir žiaurumų grandies — jų būtų per ilgas sąrašas. Argi neužtenka vien prisiminti "kryžiaus karus"? Arba sunaikintas actekų ir inkų valstybes, kurios buvo griauamos per "teisėtus" karus krikščionybės, tiksliau — katalikybės vardu: konkistadorai "teisėtų" karų pretekstu žiauriai sunaikino nuostabias indėnų civilizacijas.

O kadangi Amerikos lietuvių kunigai "teisėtą" karą prieš komunizmą pirmiausia sieja su tautiniu klausimu, tai nėra geriau, kaip prisiminti prūsų bei jotvingių išnaikinimą, — kaip beveik dviejų šimtų metų kruviną gynybinę lietuvių kovą prieš kryžiuočius, "teisėtų" karų pretekstu išžudžiusius daugybę taikių Lietuvos gyventojų. Niekas neduoda moralinės ar juridinės teisės atskirti "teisėtų" karų grandinėje "kryžiaus karus" nuo bažnyčios laimintų konkistadorių žiaurumų prieš indėnus, o karo prieš

KOMENTARAI

Neik su velniu obuoliauti . . .

Tą taisyklę, bent jau dauguma puikiai žinome nuo žilos senovės. O vis tik obuoliauti reikia, ir jei nėra geresnės kompanijos — tenka kibtis į skverną nors ir velniui.

Kaip tik tokioje padėtyje yra atsidūrę veiksniai su "vaduotojais". Jiems tenka obuoliauti "vadavimo" soduose, o čia be kompanijos — amerikiečių politikų ir šiaip vertelgų — juk neapsieisi. Ir čia ne taip jau retai atsitinka tikrai linksimų

komunizmą nuo kryžiuočių agresijos prieš prūsų ir lietuvius. Juk tai tos pačios bažnyčios laiminami karai, juk visi jie paremti "teisėtų" karų doktrina, tad kaip galima skirti tuos karus į gerus ar blogus, teisingus ir neteisingus: doktrina ta pati, tikslai tie patys, priemonės ir argumentai — tie patys, ir problemos sprendimo būdas — karas, ginklo argumentas — tie patys, vadinasi, kuo dabar pateisinamas karas prieš komunizmą, tuo buvo pateisinama ir kryžiuočių agresija prieš lietuvių pagonis.

Tad atsiverskime dar kartą Gedimino laiško knyga! Kryžiuočiams talkinantys ir jų agresijai pritariantys katalikų vyskupai, pasirodo, kaltino lietuvius tuo pačiu, kuo vakar ir šandien kaltina tarybinę santvarką Amerikos lietuvių kunigai. Koks sutapimas! Norėdamas paneigti žmonių akyse pagrįstus Gedimino skundus, pavyzdžiui, Varmijos vyskupas, rašė ne tik apie "neišsakytą aukščiausiojo kūrėjo gerumą", bet ir skelbė, kad lietuvių esą be galo žiaurūs, vieni žudikai, kurie "kiek įmanydami, stengiasi tarp krikščionių žmonių išnaikinti Viešpaties mūsų Jėzaus Kristaus vardą ir krikščionišką katalikų tikėjimą", kad jie "neapsakomu būdu, peržengdami žmoniškumą" naikino Kristaus vardą, kad jie — "šmeižikai, tiesos ir teisybės smaugėjai" ir t. t. . . .

O juk Amerikos lietuvių kunigai, palaikantys R. Reagano militaristinę politiką, irgi kalba ne apie ką kitą, o apie "piliečių teises ir valstybės pareigas", apie taiką, "paremtą tiesa, teisingumu, laisve ir meile . . ."

Tada ir prisimena aštrūs, teisingi, demaskuojantys Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino laiško žodžiai:

"Ką jūs kalbat man apie krikščionis? Kur atrasime didesnių skriaudų, didesnės neteisybės, smurto, nedorumo ir turto gobšumo, jei ne tarp krikščionių žmonių, o ypač tarp jų, kurie dedasi gerais vienuoliais, kaip pavyzdžiui, kryžiuočiai . . ."

Popiežius šiemet lankė Centrinėje Amerikoje irgi tokius "gerus krikščionis, kaip Haičio, Gvatemalos ar Salvadora tironai, savo tautų naikintojai, o kunigams, kurie stoji dirbti Nikaragvos revoliucijos, nugalėjusios liaudies labui reiškė savo nepasitenkinimą . . .

Minima, jog Gediminas žuvs nuo kryžiuočių užpuolimo, šiems pirmą kartą panaudojus agresijoje prieš Lietuvą šaunamą sprogstamąjį ginklą. O kiek Lietuvos žmonių žūtų, jeigu Amerikos lietuvių kunigų vienybės organizacija turėtų galią patys panaudoti arba leisti JAV militaristams naudoti naują šiuolaikinį ginklą? Žinoma, "vardan taikos, paremtos tiesa, teisingumu, laisve ir meile" . . . Kokia humanistinių šūkių ironija.

Vytautas Kaunietis

dalykų.

Štai, rodos, dar taip neseniai Čikagos "Draugas" alpo iš laimės, aprašydamas didžiulį įvykį Marquette park gyvenime:

— Bene pirmas atvejis, kad lietuvių namų savininkų draugijos susirinkimą atvyksta toks didelis skaičius aukštesnio rango miesto pareigūnų, jų tarpe ir merė Jane Byrne.—

"Aukšti svečiai" buvo atvykę ne šiaip sau. Jie dar ir teikėsi pakalbėti, ir aiškiai davė suprasti, kad leidžia balsuoti už Jane Byrne miesto mero rinkimuose. "Draugui" tai buvo epochinės reikšmės įvykis, nelaimingai Jane Byrne — vienas iš tūkstančių epizodų medžiojant rinkėjų balsus.

Kaip dabar žinome, šios liūdnei pagarsėjusios veikėjos neišgelbėjo nė lietuvių — Marquette park namų savininkai. Rinkimus ji pralaimėjo, Čikagos meru pirmą kartą per visą šio miesto istoriją tapo juodaodis Vašingtonas.

Ir namų savininkai, ir kiti veiksniai Marquette parke prarado svarbų obuoliavimo partnerį. Vargu bau, ar misteris Vašingtonas dažnai lankysis šiame rajone, kuris iki šiol didžiavosi savo "baltumu". Ta pačia proga įdomu pastebėti vieną dalyką. "Drauge" prieš kiek laiko tilpo piktas laiškas — atsakymas Jonui Soliūnui, kuris anksčiau buvo rašęs dėl rasistinių Marquette parko nuotaikų. Taigi, atsakyme jam štai kas porinama:

— Taip, pačiame parke nesimato sekmadieniais piknikaujančių juodųjų šeimų (jų rajonuose irgi yra parkų — kuo gi jie netinkamai — o mes irgi nevažinėjame į kitų rajonų parkus piknikauti).—

— Kad Marquette parko gyventojai norėtų palikti savo rajoną baltu, tai yra jų reikalas.—

Ar bereikia sakyti, kad tai buvo išspausdinta prieš mero rinkimus? Jau kažkur teko skaityti, kad ir Vašingtonas kviečiamas (teisingiau, bandomas kviesti) į kažkokį veiksmų sambūvį, o kaip bus su jo odos spalva? Na, bet plačiose Valstijose dar yra su kuo obuoliauti. Štai ką rašo Brooklyno "Darbininkas":

— Mėgstame pasikviesti amerikiečius draugus. Tai gera ir naudinga, bet apsižiūrėkime, ar tas amerikietis yra įtakingas, ar jis sugebės Lietuvos reikalus judinti ir kitiems priminti.

— Mažesnieji valdininkai patys ieško išėjimo į pasaulį ir mielai ateina, mielai kalba, nes patys nori garsėti. Tom kalbom užtesiama programa, o praktiškai Lietuvos reikalams, nedaug nutrupa.—

Užmirštama svarbus momentas: juk ir veiksniam, kaip ir tiems valdininkeliams amerikiečiams, visų svarbiausia save pagarsinti, pasireklamuoti. O dėl to galima ir su velniu eiti obuoliauti, užmiršus seną lietuvišką patarlę . . . V.M.

— Tarybinės Armenijos sostinėje Yerevane įvyko amerikiečių ir tarybinių fizikų susitikimas. Kaip pasakė Princeton universiteto prof. Stephen Adler, susitikimas visais atžvilgiais buvo sėkmingas.

— Portugalijos buvęs premjeras Vasco dos Santos Gonsalves lankydamsis Maskvoje akcentavo, kad Portugalijoje sąjudžiai už taiką didėja lygiai taip, kaip didėja karo grėsmė.

SUSITIKIMŲ SVETAINE

Skart j "VILNIUS" susitikimu svetaine pakvieteme Lietuvos kulturiniu ryšiu su užsienio tautieciais draugijos "TEVIŠKĖ" ilgamete darbuotoja RITA JONIKIENE.

PASIRUOŠĘ PAREMTI

R. Jonikienė. Dabar net sunku pasakyti, kiek siuntų knygų, lietuviškos muzikos ir dainų plokštelių per tuos metus pasiūsta užsienio lietuviams. Malonu, kad tautiečiai tai moka įvertinti ir neužmiršta padėkoti. Kita vertus, norisi atkreipti dėmesį, kad knygas ir lietuviškos muzikos plokšteles siunčiame ne kokias nors rinkinei publikai, o visiems, kas to mūsų paprašo. Turime nemažai laiškų, kurių autoriai nedrąsiai užsimena, kad jie norėtų gauti tą ar kitą knygą, tačiau nežino, kaip už ją galėtų atsilyginti. Atsilyginimas už tai toks: gražus, nuoširdus ačiū, tačiau neikuomet nesupyksime, jeigu ir tai būtų užmiršta padaryti. Pagaliau, yra išeivijoje žmonių, patikėjusių, kad literatūrą ir muzikos plokšteles siunčiame tik pažangiosios išeivijos žmonėms. Tai irgi neteisybė. Siunčiame, kaip sakiau, visiems, kas to paprašo.

Koresp. Ar visus tautiečių prašymus dėl knygų siuntų turite galimybę išpildyti?

R. Jonikienė. Tai nuoširdžiausiai stengiamės padaryti, bet visgi dažni atvejai, kai greitai pritrūkstame kai kurių knygų. Tuomet priversti atsiprašyti ir pranešti, kad padėti negalime. Daugiausia laimi patys pirmieji. Štai lig šiol dar ateina laiškų, kuriuose prašo atsiųsti "Lietuviškąją tarybinę enciklopediją". Tačiau kaip tą padaryti, jeigu pirmasis jos tomas išėjo dar 1976 metais? Greitai buvo išsiuntinėti anglų-lietuvių ir lietuvių-anglų žodynai, ir daug kitų leidinių. Žodžiu, knygos neužsiguli ne tik parduotuvėse, bet ir "Tėviškėje". Kai kurių knygų galėtume išgyti daugiau, tačiau tai daryti trukdo nežinojimas, ar iš tikrųjų jomis susidomės mūsų tautiečiai.

Koresp. Kokios paskirties literatūra labiausiai domisi užsienyje gyvenantys tautiečiai?

R. Jonikienė. Grožine lietuvių literatūra, pradant klasika ir baigiant jauniausiais niūdienių autoriais. Tačiau yra nemaža žmonių išeivijoje, kurie domisi visuomenine-politine, moksline, vaikų literatūra. Vis daugiau atsiranda, norinčių turėti mokymo vadovėlius.

Koresp. Teke girdėti, kad dažnai jums į "Tėviškę" tautiečių laiškus persiunčia įvairių leidinių redakcijos. Tuose prašoma užsakyti jiems tą ar kitą leidinį.

R. Jonikienė. Tautiečių laiškų, persiūtų iš įvairių redakcijų tikrai yra nemažai. Užsienyje gyvenantys lietuviai tiesiogiai kreipiasi į redakcijas, kad jos jiems siuntinėtų ar užsakytų savo laikraščius ar žurnalus. Tai rodo, kad jie nežino, jog redakcijos savo leidinių niekam nei užsienį, nei Lietuvoje nesuntinėja. Užsieniečiai Lietuvos laikraščius ar žurnalus gali užsakyti per "Meždunarodnaja kniga" (tarptautinės knygos) skyrius, esančius jų gyvenamuose kraštuose.

Tačiau šiuo reikalu daug padeda ir "Tėviškės" draugija. Ji nemažai užsako kitų kraštų žmonėms lietuviškų laikraščių ir žurnalų, ir pasirodžiusi tą daryti ir ateityje. Tik čia ir vėl mums reikėtų duoti išankstinę žinią. Dar iki kovo mėnesio galėjome užsakyti prenumeratą antram šių metų pusmečiui. Dabar jau vėlu. Ir žmonės, kurie norėtų gauti lietuvišką spaudą 1984 metais, turi tuo pasirūpinti jau dabar, nes tokią prenumeratą turime sutvarkyti iki liepos mėnesio.

Norėtusi mūsų tautiečiams patarti, kad jie savo prašymais užpremeruoti jiems spaudą, nevargintų net ir savo giminių. Mat su tokiais prašymais jie irgi ateina į "Tėviškės" draugiją. Ir todėl geriau kreiptis tiesioginiu adresu: parašyti į "Tėviškę", suminėti, kokius leidinius norėtų užsiprenumeruoti, pranešti savo tikslų adresą. Tik ir vėl prašom įsiminti, kad visos "Tėviškės" paslaugos neapmokamos. Tuo ir graži tėvynė, kad ji visuomet stengiasi padėti tiems, kas ją nuoširdžiai domisi.

Koresp. Ačiū už pašnekėsį už informaciją.

"Vilnius" bičiuliai

NELEISTI KILTI KARUI

Lenkijos Liaudies Respublikos sostinės gyventojų ir vadovybės vardu noriu pasakyti, kad mes karštai pritariame visiems veiksams, kuriais siekiama užkirsti kelią karinio konflikto pavojui. Tai būtų žmonių katastrofa. Mes manome, kad Pasaulinė asamblėja "Už taiką ir gyvenimą, prieš branduolinį karą", kuri įvyko Prahėje, išreiškė nepalaužiamą planetos tautų, visų jos miestų gyventojų troškimą igyvenimą. Tai bus atsakymas į politiką imperialistinių sluoksnių, kurie siekia hegemonijos, plėtodami aršią antitarybinę ir antikomunistinę propagandą, didina ginklavimosi varžybas. Jos savo ruožtu sąlygoja tarptautinį įtempimą.

Leiskite pareikšti viltį, kad ryžtingas tautų balsas privers šiuos sluoksnius, deja, šiuo metu vyraujančius JAV ir jų sąjungininkų vyriausybėje, atsipeikėti. Varšuviečiai, kaip ir visa lenkų tauta, laiko Prahos asamblėją savalaikiu forumu, nes jis įvyks metu, kai NATO planuoja kai kuriose Vakarų Europos šalyse dislokuoti Amerikos "peršingus" ir sparnuotąsias raketas. Jie gali sunaikinti ne tik

Europą, bet ir visą Žemę.

Mūsų sostinė jau patyrė, kas yra agresija ir karas, kas yra genocidas. Vokiškasis imperializmas ir militarizmas, isikūniję į hitlerinį fašizmą, parodė Lenkijos žemėje, ypač Varšuvoje, savo bjaurų, nusikalstamą veidą.

Varšuva tapo pirmuoju dideliu miestu (antruoju po Ispanijos Gernikos), kuriam teko patirti žiaurus Hitlerio aviacijos bombardavimus 1939 m. rugsėjį. Varšuvoje okupantai nužudė daug žmonių, beveik kiekvienas Lenkijos sostinės kvadratinis metras prisodrintas jų aukų — vyrų ir moterų, senelių ir vaikų, krauju. . . Hitleris pasirašė miestui mirties nuosprendį, jį vykdė tūkstančiai jo parankinių. Iš 1,3 milijono ikikarinės Varšuvos gyventojų karo pabaigos nesulaukė daugiau kaip 800,000, beveik trys ketvirtadaliai jų tapo masinių žudynių aukomis. 85 procentai miesto pastatų virto griuvėsiais ir gaisravietėmis, du trečdaliai jų — dėl užplanuotų padegimų ir sprogdimų.

Kad Varšuva galutinai nebuvo nušluota nuo Žemės, mes esame

SVOGŪNAS

Suvalge svogūną, virškiname visą. Taip bent manė senovės graikai, kuriems svogūno koncentriniai sluoksniai simbolizavo dangaus kūnų išsidėstymą visoje. Tačiau patys graikų filosofai svogūnus valgyti vengė, nemėgdami aštraus kvapo. Svogūnas tada buvo prastuomenės maistas. Aristofano komedijose parašyta tiesiai: "Jis dvokia svogūnais", taigi yra prasčiokas. Teisybę sakant, svogūnai visais laikais buvo varguomenės penas. Nuo pat pirmo jų paminėjimo — vergai, statę Cheopso piramidę, buvo maitinami svogūnais (apie tai parašyta toje pačioje piramidėje). Valgė svogūnus ir šumerai.

Valgomasis svogūnas (Allium cepa L.), nors yra pripažintas ir valgomas jau 4000 metų, vis dėlto neturi "bajoriškų popierių". Pasaulyje yra žinoma apie 400 svogūnų rūšių, tačiau būtent mūsų ropinio svogūno laukinio protėvio botanikams aptikti taip ir nepavyko. Manoma, kad jis kilęs iš augančio Afganistane ir Vidurinėje Azijoje Allium oschanini, tačiau tas svogūnas ropučių nesuka. Greičiausiai jį išvedė per tūkstantmečius daržininkai.

Svogūnas priskiriamas lelijiniams (Liliaceae), nors kiti botanikai glaudžia jį prie amarlinių (Amaryllidaceae), o tretį net išskiria atskirą česnakinį (Alliaceae) augalų šeimą.

Svarbiausia savybė, būdinga visiems mūsų svogūno gentainiams — specifinis kvapas, kurį sukelia eteriniai aliejai. Svogūno stiprybė visai ne vitamino C, kaip yra priimta manyti. Jo svogūnuose ne taip jau daug (daugiau nebent laiškuose). Svogūno stiprybė — fitonciduose, kurie žudo bakterijas. Tas svogūnų karingumas buvo pastebėtas jau senokai. Todėl romėnai įtraukė svogūnus į kareivių racioną, germanai jų žiedais vainikuodavo karžygius.

dėkingi Tarybinės Armijos išvadotojos puolimui 1945 m. sausį. Lenkų tautos, pirmiausia Varšuvos patriotų dėka sostinė atgimė iš naujo, tapo nepalyginamai gražesnė negu buvo iki 1939 metų. Dabar joje gyvena 300,000 gyventojų daugiau, jos plotas triskart didesnis už buvusįjį. Tad ar reikia kalbėti apie varšuviečių jausmus, kai Reagano politika grasina sunaikinti jų pasiaukojamo darbo rezultatus? Jei pagrindinė NATO atrama Europoje yra bundesveras, o tarp ginklavimosi varžybų eskalatorių aktyviausi Vakarų Vokietijos revanšistai, neonacistai ar kiti jiems giminingi valstybės veikėjai, kurie visiškai atvirai laiko save prieš 38 metus nuverstą trečiojo reicho ipėdinius?

Aš kovojau 1-osios Lenkijos armijos gretose, kartu su tarybiniais ginklo broliais vadavau Varšuvą ir ligi šiol regiu visa tai, ką dabar išreiškiau sausais statistikos skaičiais. Kaip kareivis, esu patyręs rūsčius fronto šokiadienius, žinau kraujo ir aukų kainą, kurią užmokėjo antihitlerinės koalicijos tautos, ir pirmiausia tarybinė liaudis, už pergale prieš fašistinę Vokietiją.

Atminimas ir tai, kad, kaip kariškis, suprantu tą didžiulį pavojų, kurį kelia žmonijai šiuolaikinė karo technika, duoda man dar didesnę moralinę teisę stoti į vieną rikiuotę su milijardais žmonių, raginančių: "Neleisti kilti karui!"

Metislavas Dembickis
Divizijos generolas,
Varšuvos prezidentas

Manoma, kad svogūnai skatina ilgaamžiškumą. Daugelyje Rytų kraštų šimtamečiai seniai prieš miegą būtinai suvalgo po svogūną, o garsusis azerbaidžanietis Azaras Alymovas visą savo gyvenimą kasdien valgė sriubą iš keturių svogūnų ir sulaukė 136 metų amžiaus! . . .

Ačiū dievui, mūsų šeimnininkes (ir šeimnininkus!) nereikia agituoti vartoti svogūnus. Jie mūsų virtuvėje gausiai dedami į sriubas, salotas, bulvinius blynus, troškinius, padažus, vienu žodžiu, į visus patiekalus, išskyrus saldzius. Ir ne tik pas mus. Ypač daug svogūnų vartojta italų, prancūzų, vengrų, arabų, Užkaukazės virtuvės. Prancūzai, pavyzdžiui, kepa net svogūnų pyragą, ir, žinoma, verda savo garsiasias svogūnienes. Vidurinėje Azijoje svogūnuose marinuoja paukštieną, skirtą plovui, kad čingėtų jos specifinis skonis. Kindai prieš kepdami mėsą, žuvį, paukštieną taip pat pamarinuoja svogūnuose. Daugelyje pietų kraštų svogūnai, prieš dedant juos į sriubą ar troškinį, būtinai pakepinami. Kaip jūs, aišku, pastebėjote, svogūnas turi daug skonių: vienoks yra pakeptas iki geltonumo svieste, kitoks — paskrudintas iki rudumo, trečiokas — virtas . . . Svogūnus galima vartoti įdarytus su mėsa, su ryžiais ir pomidorais, galime marinuoti, troškinti, išvirtus apkepti svieste . . .

A. Čepaitienė

TAS "ITARTINAS" EINŠTEINAS

Ar yra kas nors, ko FBI nebūtų sekęs ar neseką? Šis klausimas tikriausiai iškyla kiekvienam, sužinojus iš laikraščio "Vašington Post" pranešimo, kad daugiau kaip penkerius metus Amerikos žvalgyba sekė . . . Albertą Einšteiną, genialų fiziką, mėginusį rasti Jungtinėse Valstijose prieglobstį nuo nacistų persekiojimo.

Remdamasis neseniai paskelbtais dokumentais, laikraštis pažymi, kad "Einšteino byla" buvo pradėta 1950 metų pradžioje. Tų rezultatų kurių tikėjosi žvalgyba, mėginama apkaltinti Einšteiną . . . šnipinėjimu, tyrimas nedavė. Tačiau tuometinio FBI šefo Hooverio nurodymu "itartina" Einšteino praeitis buvo tirama toliau. Kaip pažymi "Vašington Post", ieškodami nesamų įkalčių, žvalgybos agentai net kruopščiai studijavo fiziko mokslinius veikalus.

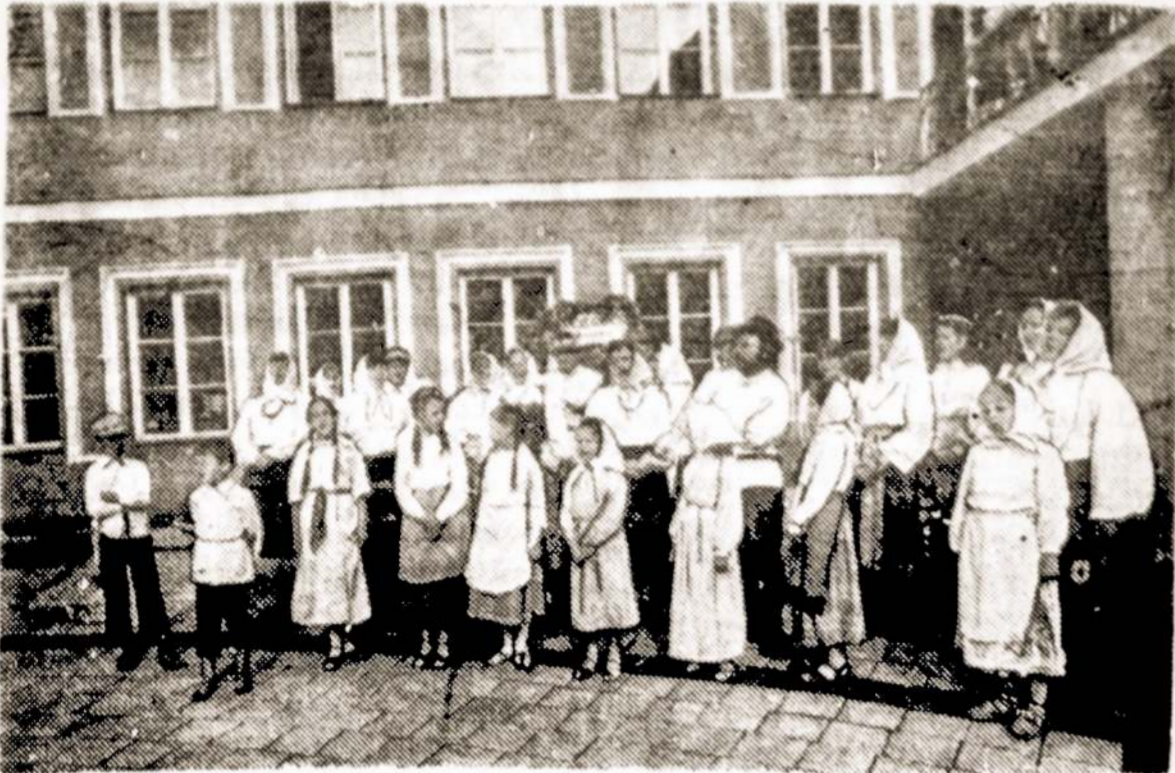
"Byla" buvo nutraukta tik praėjus trims mėnesiams po Einšteino mirties.

Tai pranešęs, laikraštis išsamiau nepapasakojo, kodėl pasaulinio garso mokslininkas tapo "raganu medžioklės" objektu. Tačiau to priežastys bus aiškios, jeigu prisiminsime, kad Einšteinas, kurio teoriniais tyrinėjimais Jungtinės Valstijos pasinaudojo, kurdamas atominę bombą, vėliau ryžtingai išpėjo, kokį pavojų gali sukelti jo kūrinys. Amerikos valdžiai tokie išpėjimai buvo iššūkis. Ilgai negalvodamas, Vašingtonas įtraukė mokslininką į "nepatikimųjų" sąrašus. S.

— Atstovų buvo pirmininkas Thomas P. O'Neill sako, kai TSRS 1957 metais paleido pirmą sputniką. JAV irgi puolėse erdvių programos. Dabar, kai JAV pradės tobulinti raketas MX, TSRS irgi imsis tobulinti savo raketas.

Vilnis, 1983 rugpjūčio 4

Liaudies melodijų pynė

Nuotraukoje: Dainuoja Kaišiadorių "Verpetos" liaudies etnografinis ansamblis.

Dosnios dvasinio peno dvi poilsio dienos per savaitę, ypač vasaros metu. Giedriomis birželio antrojo savaitgalio dienomis dažnas vilnietis ar Lietuvos sostinės svečias išėjo į miesto gatves, aikštes ir skverus pasigėrėti liaudies melodi-

giau kaip penki tūkstančiai savi-veiklininkų dalyvavo šioje šventėje. Ji tapo tikra tautų draugystės švente, nes kartu su Lietuvos meno saviveiklos ansambliais senoje respublikos sostinėje koncertavo svečiai iš Rusijos Federacijos, Baltarusijos, Latvijos, Suomijos.

Išpūdingas buvo baigiamasis festivalio koncertas vakarone Didžiajame Vilniaus universiteto kieme. Sokio ritme čia sukosi Vilniaus pedagoginio ir inžinerinio statybos institutų studentai, universiteto "Ratilio" liaudies etnografinio ansamblio jaunimėlis, mėgstama kadrij šoko vilniškio "Sadaujos" liaudies etnografinio ansamblio šokėjai. Čia susirinkę tūkstančiai žiūrovų šiltai plojo Kaišiadorių "Verpetos" etnografinio ansamblio ir Vilniaus M. K. Ciurlionio vidurinės meno mokyklos jauniems dainoriams.

Ir jauną, ir seną šokiui kvietė svečiai — Suomijos Joensu miesto, Rygos muzikantai, skambėjo latvių ir baltarusių atliekamos liaudies dainos.

Iki sutemų tęsėsi vakarone. Daugelis meninių kolektyvų tomis dienomis taip pat koncertavo universiteto aktų salėje, jaukiuose senamiesčio kiemeliuose, Gedimino kalne.

J. Žukauskas

Nuotraukoje: Festivalio šoki-universiteto kieme.

jomis. Vilniuje įvyko tradicinis liaudiškos muzikos festivalis "Skamba, skamba kankliai". Dau-

PIRMOJI ČIKAGOJE

Apie Čikagos lietuvių istoriją nemaža rašyta. Prisiminkime dar 1900 m. išleista J. Adomaičio-Serno ir A. Olšausko knyga "Istorija Čikagos lietuvių" . . . Stambiai knyga ta tema yra išleides taip pat A. Ambrose (1959 m.).

Tačiau kai kurie svarbūs pirmieji Čikagos lietuvių kultūros ir visuomenės gyvenimo reiškiniai nėra susilaukę platesnio nušvietimo. Jie tik paminėti, kiek apibūdinti, bet verti atidesnio dėmesio ir nagrinėjimo. Tai pasakytina ir apie pirmąją Čikagos lietuvių pažangios, pasaulietinės krypties draugiją — "Lietuviškąją varpą" (1887 m.).

Jos įkūrimas yra susijęs su žinomu Čikagos lietuvių teatro ir visuomenės veikėju, scenos kūriniu autoriumi Jonu Griniumi (gimęs 1850 — miręs tarp 1904-1909 metų).

Čikagiečiai J. Adomaitis-Sernas ir A. Olšauskas (Olševskis) jį yra pristatę, kaip "pirmutinį ir karštą Vilniaus 1983 rugpjūtį 4.

darbininką ant lietuviškos dirvos Čikagoje". Į Čikagą J. Grinius atvyko 1887 m. pradžioje, iki tol per 6 metus keliavęs po įvairias Europos šalis. Amerikon jis atkilo jau tautiškai susipratęs liberalinės demokratinės orientacijos, bendradarbiauęs Mažosios Lietuvos laikraštyje "Garsas" (1886-1887 m.) ir kitur.

Ką tik ikėlęs koją Čikagos žemėn, jau 1887 m. kovo 8 d. J. Grinius kalbėjo vietos lietuvių susirinkime. Ten jis apibūdino sunkią Lietuvos padėtį caro valdžios spaudoje, kritiškai pasisakė prieš unijines tendencijas ir lietuvių polinizavimą. Kalbėtojas nurodė, jog dabar jau "atėjo gadynė naujo česo" ir lietuviams reikia sukristi dėl savo teisių.

J. Griniaus pasiūlymu tame susirinkime "lietuviškiems reikalams" ir buvo įkurta "Lietuviškojo varpo" draugija, užsibrėžusi "visokiais būdais traukt lietuviškus ir susivieni-

jimą, gyventi meilėje, nešti viens kitam brolišką pašalpą, o labiausiai šelpti ir platinti lietuviškus raštus dėl apšvietimo mūsų žmones".

Šiai draugijai galėjo priklausyti kiekvienas lietuvis ir lietuvi, nepaisant tikėjimo. Būdinga, kad draugiją stoti turėjo teisė ir moterys. "Lietuviškojo varpo" draugija pirmoji iš Čikagos draugijų stengėsi palaikyti ryšius su Europos lietuviams, pirmoji rūpinosi įkurti biblioteką, pirmoji kėlėsi uždavinį ugdyti lietuvių išievių nacionalinę sąmonę ir juos šviesti.

J. Griniaus iniciatyva ši draugija užmezgė ryšius su Mažosios Lietuvos veikėju M. Jankumi, pageidavo gauti jo leidžiamą "Garso" laikraštį dėl "praplatinimo (. . .) Amerike". Pats J. Grinius 1887 m. balandžio 5 d. atvirlaiškyje M. Jankui nusi-skundė, kad Čikagos lietuviams "labai pavargę dvasiškai", prašė jiems siųsdinti "Garsą", kuris "sušildytų lietuviškas širdis".

"Lietuviškojo varpo" draugijos programoje nebuvo punkto dėl tikėjimo, o atvirkesčiai, į ją galėjo stoti ir netikintieji. Steigiant šią draugiją kritiškai buvo įvertinta tuo metu Čikagoje veikusi katali-

kiška šv. Kazimiero draugija, norinti "naikinti lietuvišką tautą" ir todėl negalinti būti "ant naudos mūsų giminei".

Neatsitiktinai ką tik įkurta "Lietuviškojo varpo" draugiją pradėjo pulti kunigai. Jie kategoriškai draudė jai stoti: kas šiai draugijai "iš lietuviškų prigulės, negaus išrišimo griekų", — perspėjo kunigai.

Nėra žinoma kiek laiko gyvavo "Lietuviškojo varpo" draugija, bet 1890 m. jau nebeveikė. Jos likimą lėmė kunigų ir aplenkusių lietuvių ar lenkų išievių intrigos, nes draugija savo turiniu ir kryptimi buvo priešinga katalikų, klerikalų sluoksniams.

"Lietuviškojo varp" draugijos įkūrimas tų laikų Čikagoje buvo ženklus lietuvių išievių visuomeninio ir nacionalinio sąmonėjimo faktas, svarbus JAV lietuvių kultūros ir visuomeninio gyvenimo istorijai. Greta "Lietuvos mylėtojų" ("Lietuviškojo balso") draugijos Niujorke, įkurtos 1885 m., J. Griniaus isteigtoji buvo viena iš pirmųjų tautinės, pasaulietinės orientacijos lietuvių išievių draugijų Jungtinėse Amerikos Valstijose.

Kazys Laučiškis

5

Beginkliai paminklai

Ak, kaip man gaila bronzos arba granito Paminklų: stovi parkuose paniurę, vieniši Ir sulyti—kaip iš vandens ištraukti skenduoliai. Stabtelėtų nors praeivis ir sušildytų žvilgsnio Liepsnele atvėsusi metalą arba akmenį, Prisėstų šalia ant žalio parko suolo ir Prabilų į juos alkoholiu kvepiančiu žodeliu. Bet praeivis sprunka pro šalį kaip vilkas Ir nepakelia nei akių į metalines arba akmenines Velionio akis. Toks tai visų didžiųjų likimas . . .

Retkarčiais tik iš kaskur atsklendęs balandis Ar žvirblis nutupia jam ant peties, kuris Laike parėmęs šį žemės gaublj. Paukštis Cirksteli do arba mol, palieka ženklą Ant jo peties ir lekia toliau gyventi, O suakmenėję mirusieji palydi sparnuotus Gyvybės hieroglifus nebegyvom akim.

Nežinau, kam tie paminklai čia statomi? Ar ne geriau būtų įgroti opusą, simfoniją? Padeklamuoti eilėraščių ar prozos gabalą? Įrašyti į magnetofono juostelę ir paminklo Vietoj įruošti garsiakalbį, kuris prabilų Muzikos garsais arba eilėraščių? Kas nors Vis dėlto išgirstų; O dabar? Stovi nuliūde, Paniurę ir sulyti genijų paminklai, ir niekam Neužkliūva vienišas jų likimas. Kaip gaila! Suspaudžia man širdį. Bet verčiau patylėsiu Šalia—nieko vis viena aš čia nepakeisiu . . .

Eduardas Miezelaitis

KAMERINIO ORKESTRO IŠVYKOS

Tarptautiniame "Maskvos žvaigždžių" festivalyje dalyvavo TSKS liaudies artisto S. Sondeckio vadovaujamas Lietuvos kamerinis orkestras. Šios didelės muzikos šventės metu du koncertai įvyko Maskvos konservatorijos Didžiojoje salėje. Vienas jų skambėjo Pergalės dieną švenčiančioje sostinėje. Trečias koncertas įvyko olimpinio miestelio Didžiojoje salėje.

Grįžęs iš Maskvos, Lietuvos kamerinis orkestras išskrido į Krymą, į trijų savaičių koncertinę išvyką po Ukrainos miestus. Orkestras pakviestas dalyvauti "Kijevo pavasario" festivalyje, kuriame drauge su Kijevo kameriniu chorų, švenčiančiu savo dešimtmetį, atliks A. Vivaldžio "Glorija" ir "Magnificat".

Be to, Kijeve Lietuvos kamerinis orkestras ir tarptautinio konkurso laureatas S. Stadleris atliks A. Vivaldžio "Metų laikus".

JAUNŲJŲ DAINININKŲ ŠVENTĖ

Kaune vyko tris dienas trukusi berniukų chorų šventė. Miesto koncertų salėse skambėjo liaudies dainos, klasika, tarybinių ir užsienio šalių kompozitorių kūriniai.

Muzikos mylėtojai turėjo progos išgirsti Maskvos berniukų chordinės kapelos, Tartu liaudies berniukų choro, Lietuvos TSR nusipelnusio kolektyvo "Ažuoliuko" berniukų ir jaunuolių choro, Kauno profsąjungų rūmų liaudies berniukų ir jaunuolių choro "Varpelis", Klaipėdos berniukų choro dainavimo. Savo meistriškumą pademonstravo ir geri jaunųjų Kauno dainininkų draugai—Veimaro miesto pionierių choras.

— Žmonės tiki, nes tikėti lengviausia.

— Be didelio darbo nerasi ir didelio gyvenimo.

— Gimtinės akmuo brangesnis, už Egipto piramidę.

Kursių Nerijos kopos vietomis siekia 60 metrų aukščio. Nerijos gamta — nepakartojamą formų, šviesos ir šešėlių derinys. Miškuose yra briedžių, šernų, kiškių, barsukų, lapių. Pamario vandenyse daug paukščių. Kontrastinga ir įvairi Nerijos augmenija. Tai gamtos draustinis, puiki vieta turistams ir poilsiautojams.

Nuotraukoje: Briedis — šių vietų gyventojas. M. Baranausko nuotrauka

APIE DŽŪKŲ MIESTELĮ SIMNĄ

Pro vieną langą žiūri — čia pat tyvuliuoja lėkščiakrantis Giluitis, pro kitą žvelgi — tolėliau mėlynuoja Simno ežeras. Šitas vaizdas tarytum įaugo į pačią širdį. Kad ir kur Albinas Jonynas nuvažiuotų, kur nukeliautų, Simno apylinkės jam atrodo gražiausias.

Jau beveik trys dešimtmečiai kai miestelio pakraštyje įsikūrusi Alytaus melioracijos statybos valdyba. Tiek pat metų ir jis, Albinas Jonynas, čia. Ir sakosi nežadąs šių vietų palikti. Nesistatytų juk kitaip naujo namo.

Pastovumas — bene ryškiausias bruožas, kurį dabar galima pastebėti Simne. Visi brangina ir kaimišką ramybę, ir ežerų mėlį. Simniečiai palankiai sutinka ir vasaros dienomis plūstančius poilsiautojus. Vadinasi, nebe jie vieni vertina šį grožį, vadinasi, gal yra galimybių Simnui tapti ir kurortiniu miesteliu.

Apie tai dažnai pakalba susitikę Alytaus MSV viršininkas Albinas Jonynas ir Simno miesto vykdomojo komiteto pirmininkas Juozas Soliūnas.

Pirmininkas J. Soliūnas — buvęs mokytojas. Išrinktas deputatu ir miesto vykdomojo komiteto pirmininku, jis pirmiausia ir ėmė burti jėgas, kad įstengtų prikelti seną miestelį. Ikiariniiais metais Simne veikė du gariniai malūnai, trys vilnų karšyklos, aliejaus spaudykla, žemės ūkio mašinų dirbtuvė, limonadinė. Paskui tie senieji verslai sunyko. Nuo 1950 iki 1959 metų Simnas buvo rajono centras. Sujudęs, sukrutęs gyvenimas vėliau vėl pritilo, nurimo. Tik melioratoriai plėtė savo valdas, statėsi daugiabučius gyvenamuosius namus. Kūrėsi kaip tikri šeimnininkai — jei naujas namas, tai ir asfaltuota gatvė, vejos, gėlynai.

Šitaip pamažu miestelis tarsi

6

skilo į dvi dalis: vienur gražu, nauja, kitur — duobėtos gatvės, dulkės ir aplūžusios tvoros. Vykdomojo komiteto pirmininkas J. Soliūnas pradėjo daryti tai, ko nesugebėjo jo pirmtakai — racionaliai naudojo miesteliui tvarkyti skirtas lėšas.

Du šeimnininkai — miesto vykdomasis komitetas ir MSV — surado pamažu bendrą kalbą. Ir ypač po to, kai 1980 metų pabaigoje vyriausybės nutarimu Simnas buvo paskelbtas melioratorių gyvenvietė. Kol kituose panašiuose miesteliuose vadovai aiškinosi, svarstė,

ir dažnai nesutarė, kas kam priklauso, ką turi kas daryti, siminiškai kibo į darbą. Pora metų — ne per daug laiko. O darbai padaryti nemaži. Vis tvarkę, vis želdinę Melioratorių gatvę, melioratoriai nusileido žemyn, prie Spernios upelio. Kai surentė per jį tiltą, sutvarkė trumpą, bet judrią gatvėlę, tai ir žmonės sukruoto tvarkytis savo kiemus. Dabar daugiausia darbuojamasi Pavasario gatvėje, kur bus naujas melioratorių gyvenamųjų namų kvartalas. Alytaus statybos tresto statybininkai kelia naujo klubo sienas. O projektuose dar nemaža kitų darbų: vietoj keliuko nuo Spernios upelio Giluičio link melioratoriai nuties naują Kaimynų gatvę. Perprojektuojami senieji kultūros namai. Miestelio jaunimas turės gerą sporto salę.

Gal su kiek mažesniu užmoju, bet su ne mažesniu atkaklumu tvarka į Simną veržiasi ir iš antros pusės. Miesto vykdomojo komiteto pakviesti, komunalininkai pertvarkė reprezentacinę gatvę. Dabar ji asfaltuota, nutiesti šaligatviai, įrengta mašinų stovėjimo aikštelė.

A. Kezys

Aktyvūs Akmenės metraštininkai

Šiauriniame respublikos pakraštyje, prie pat broliškosios Latvijos TSR sienos, prigludęs vienas 44 Nemuno žemės rajonų — Akmenė. Ji garsėja savo statybinių medžiagų gamyba, pirmuoju respublikoje V. Lenino kolūkiu, įsikūrusiu dar 1941 metais Gulbinų kaime. Rajonas įsiterpęs Aukštaitijos ir Žemaitijos sandūroje, o jo kraštovaizdį deramai puošia trečioji pagal dydį Lietuvos upė — Venta.

Akmenės rajone dabar yra apie 38 tūkstančiai gyventojų. Myli ir brangina savo kraštą akmeniškiai. Dauguma jų pasiaukojančiai dirba, didžiuodamiesi, kad 14 rajono darbo žmonių yra apdovanoti Lenino šimtai — kitais Tarybų valstybės ordiniais ir medaliais.

Apie tai ir kalbėjo Akmenės rajono kraštotyrininkai, susirinkę į ataskaitinę rinkiminę konferenciją.

Dabar Akmenės rajone suburta apie 1000 kraštotyros, paminklo-saugos ir muziejinių entuziastų. Įmonėse, ūkiuose, įstaigose ir mokyklose veikia 44 pirminės kraštotyrininkų organizacijos. Daugelis jų, vadovaujamos pirminių partinių organizacijų, dirba planingai, kryptingai ir rezultatyviai.

Pagyrimo susilaukė Statybinių medžiagų kombinato kraštotyrininkai, kuriems vadovauja inžinierius J. Blistrabas. Jų gretose keliasdešimt darbininkų, inžinierių ir tarnautojų, kurie noriai rašo kolektyvo metraščių tomus, kaupia medžiagą jo istorijai, įrengė patrauklų kombinato darbo šlovės kambarį, visokeriopa padeda administracijai, partinei, profsąjungos ir komjaunimo organizacijoms ruošti artėjančiam kolektyvo 50-mečiui.

Turi kuo pasidžiaugti ir I. Černiachovskio kolūkio metraštininkai, ir jų vadovė V. Boguzienė. Jie susirūpino veteranų atsiminimais, sukauptę medžiagą ir parengę plačią savojo kolūkio istoriją, kuri buvo eksponuota ir teigiamai įvertinta respublikinėje parodoje, skirtoje TSRS įkūrimo 60-mečiui.

Šio kolūkio kraštotyrininkai kruopščiai renka medžiagą ir apie jų apylinkėse 1944 metais vykusias įnirtingas tarybinių karių grumtynės su hitleriniais okupantais, palaiko ryšius su žuvusių karių giminėmis, kovų draugais.

Tai patriotinis darbas, kuris do-

mina ir patraukia visus: vyresnieji prisimena žymiausias kolūkinio kaimo istorijos įvykius, nusipelnčius žmones, pasakoja jaunimui apie kaimo baisumus, vargus ir vaduotojų žygdarbius, o jaunimas regi, kaip neatpažįstamai pasikeitė — praturtėjo, išaugo ir išgražėjo dabartinis socialistinis kaimas.

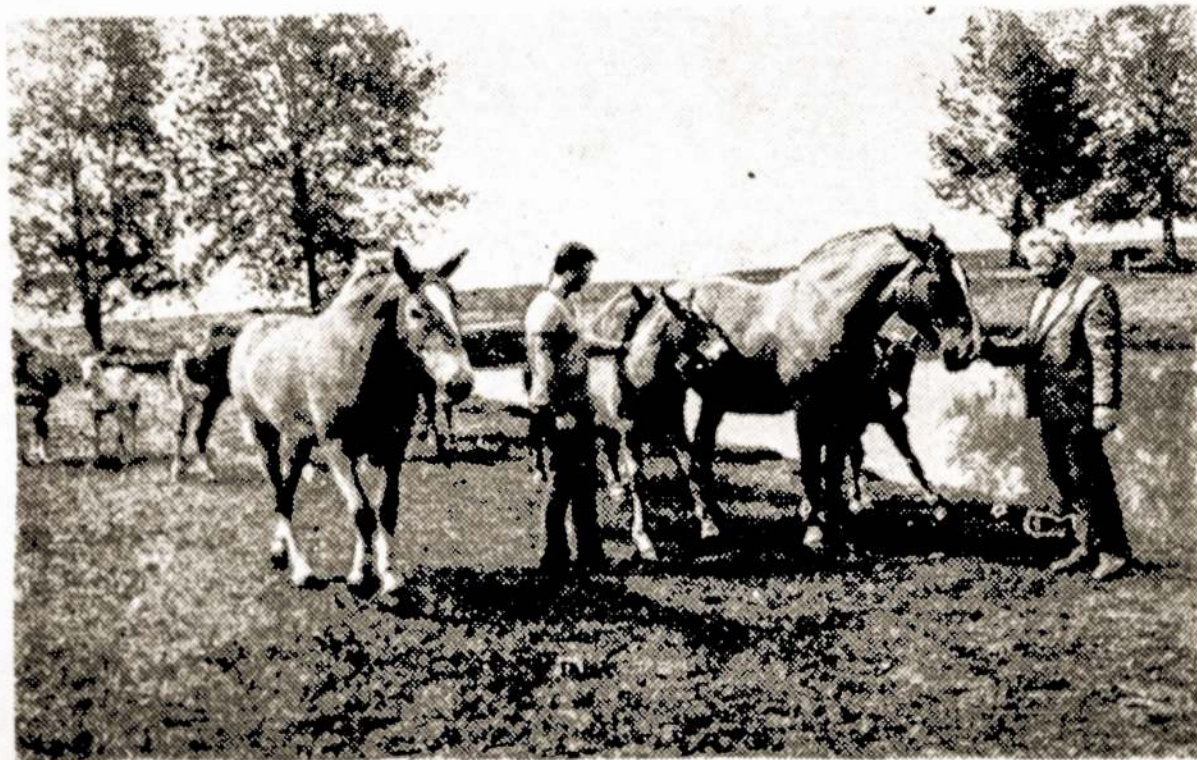
Kryptingai, sumaniai plūša Gamybinio kombinato, Centrinės ligoninės, "Raudonosios vėliavos" kolūkio, Naujosios Akmenės, Akmenės, Vieksnių ir kitų mokyklų kraštotyrininkai. Per pastaruosius metus rajono kraštotyrininkų parengta 40 studijų — kolektyvų istorijos ir metraščių, surinkta medžiaga apie Kairiškių kaime 1930-1934 metais veikusią LKP spaustuovę, užrašyti kovų ir darbo veteranų atsiminimai, sukurtos kino dokumentinės kronikos. Padedant Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto Kauno vakarinio fakulteto kraštotyrininkams, rajone iš esmės baigtas vietovardžių aprašymas. Šis darbas žymiai praturtino kraštotyrininkus — gamtos, istorijos, ekonomikos, buities ir kultūros tyrinėtojus, o jo rezultatai papildė propagandistų, lektorių, politinformatorių, švietimo ir kultūros įstaigų veiklą.

Akmenės rajono kraštotyrininkai puoselėja istorijos ir kultūros palikimo relikvijas. Itin jautriai visuomenininkai globoja Tarybų Sąjungos Didvyrių N. Minajevio ir P. Silovo palaidojimo vietas Akmenės karių kapinėse, kur ilsisi daugiau kaip 900 tarybinių karių. Kraštotyrininkai taip pat rūpinasi savo žymių žemiečių atminimu.

Svarbiais istorijos ir kultūros relikvijų puoselėjimo, gyventojų švietimo židiniais tapo visuomeniniai muziejai. Jų rajone jau — penki. Be jų, dar įrengta 14 kraštotyros kampelių. Įdomi yra "Akmenecemento" kombinato — pirmosios respublikoje komunistinio darbo įmonės — istorijos ekspozicija...

Sumaniai paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijos skyriaus tarybai vadovauja žurnalistas L. Rozga. Partijos rajono komiteto propagandos ir agitacijos skyrius drauge su rajono kraštotyrininkų organizacija ataskaitinės rinkiminės konferencijos proga paruošė vertingą leidinį "Po Akmenės rajoną".

Kazimieras Račkauskas

Kėdainių rajono Krakių kolūkyje laikoma daugiau kaip šimtas Lietuvos sunkiųjų veislių arklių. Nors ūkyje yra ir galingų traktorių, tačiau neapsieinama ir be arklių. Jie kinkomi vežti pašarus, įdirbti kolūkiečių asmeninius sklypus.

Krakiškiai arkliais aprūpina ir Kėdainių agropramoninio susivienijimo ūkius. Šiomet jau parduota dešimt Lietuvos sunkiųjų veislių arklių.

Nuotraukoje: [iš dešinės] Krakių kolūkio pirmininkas Antanas Petkevičius, veterinarijos gydytojas B. Chrapačas su arkliais.

A. Sabaliausko nuotrauka
Vilnius, 1983 rugpjūčio 4

DIPLOMAI ŽEMDIRBIAMS

Mastaičių kaime netoli Garliavos pradėti statyti nauji Kauno Mičiurino tarybinio ūkio-technikumo mokomieji korpusai. Čia iškilis rūmai su auditorijomis, laboratorijomis, žiemos sodu, aktų, posėdžių, sporto salėmis, plaukymo baseinu, biblioteka, taip pat bendrabučiai moksleiviams ir gyvenamieji namai dėstytojams.

Baigus statybas, technikume mokysis tūkstantis moksleivių — būsimųjų zootechnikų, daržininkų, sodininkų, bitininkų, žemėtvarkininkų, topografų, mechaninio karvių melžimo instruktorių. Beveik dvigubai daugiau, negu jų mokosi dabar.

Kodėl prireikė statyti naują technikumą? . . .

Per dvidešimt buržuazijos valdymo metų Lietuvoje paruošta tik pusantro tūkstančio žemės ūkio specialistų su viduriniu išsilavinimu, o su aukštuoju mokslu — dar mažiau. Žemės ūkio akademijoje iš viso mokėsi 600 studentų, iš kurių diplominius darbus apgynė 178. Visoje Lietuvoje buvo vos pusantro šimto veterinarijos gydytojų.

Dabar 21 technikumą kas metai baigia daugiau kaip penki tūkstančiai vaikų ir merginų. Žemės ūkio ir Veterinarijos akademijos dieniniuose ir neakivaizdiniuose skyriuose kiekvienais metais paruošia 1200 kvalifikuotų specialistų.

Tačiau jų vis dar trūksta, nes darbas kaime iš esmės pakeitė savo pobūdį. Įkurti stambūs kiaulių auginimo, pienininkystės kompleksai, specializuoti paukštynai. Šalia didelių miestų išaugo šiltnamių kombinatai. Laukuose dirba galingi traktoriai, kombainai. Sudėtingas tapo ūkių valdymas. Be mokslo dabar nedaug ką benuveiksi. Todėl kuriamos naujos ir plečiamos veikiančios aukštosios, specialios vidu-

rinės ir profesinės technikos mokyklos, ruošiančios specialistus kaimui.

Trečdaliu padidintas priėmimas į aukštąsias žemės ūkio mokyklas. Auga Žemės ūkio akademijos miestelis greta Kauno, Noreikiškėse. Nauji korpusai statomi ir Veterinarijos akademijoje, kuri dabar ruošia zootechnikus ir gydytojus. Abiejose mokyklose aukštojo mokslo baigimo diplomus galima įsigyti ir neakivaizdiniu būdu.

Ūkiuose vis svarbesnis vaidmuo tenka vidurinėsios grandies specialistams — fermų vedėjams, brigadininkams ir kitiems. Daugiau kaip du trečdaliai šios grandies vadovų yra baigę aukštąjį arba specialųjį vidurinį mokslą. Keliamas uždavinys, kad artimiausiu laiku brigadoms, fermoms ir kitiems padaliniams vadovautų tik specialistai.

Mokslas dabar reikalingas ne tik vadovams, bet ir kiekvienam žemdirbiui. Kvalifikuotus darbininkus ūkiams ruošia profesinės technikos ir technikos mokyklos. Atidarius Veisiejų kaimo vidurinę profesinę technikos mokyklą, jų dabar respublikoje yra trisdešimt. Kas metai į jas priimama apie dešimt tūkstančių jaunų žmonių.

Maždaug penktadalis šių mokyklų moksleivių — merginos. Jos mokosi gyvulininkystės fermų laborančių, žvėrininkystės meistrių, virėjų ir kitų šiandieniniam kaimui reikalingų specialybių. Vaisių ir daržovių auginimo meistrių pirmąją laidą šiemet išleis Vilkių kaimo technikos mokykla Kauno rajone. Šio profilio specialistai ruošiami Vilniaus rajono Bukiškių, Ukmergės rajono Veprių, Jurbarko rajono Viešvilės ir kitose kaimo profesinėse technikos mokyklose.

Z. Mikalauskas

PALANGOJE PLEČIASI KURORTO GYDYMO BAZĖ

Cia iškilmingai atidarytas naujas kurorto sveikatingumo kompleksas, iškilęs Baltijos jūros pakrantėje. Ta proga surengtą Palangos gyventojų ir kurorto svečių susirinkimą įžanginiu žodžiu pradėjo miesto vykdomojo komiteto pirmininkas D. Puodžius.

Naujo komplekso šeimininkus ir statytojus pasveikino Lietuvos Respublikinės Profesinių Sąjungų Tarybos pirmininkas A. Ferensas.

Apie nuolat besiplečiančią kurorto gydymo bazę susirinkime kalbėjo Palangos sanatorinių-kurortinių įstaigų susivienijimo "Jūratė" vyriausiasis gydytojas L. Saldūnas,

uostamiesčio statybos tresto valdytojo pavaduotojas K. Vaišvila.

Naujajame komplekse įrengti du baseinai su apšildomu jūros vandeni, gydymosi fizinės kultūros salė, fotariumas, masažo ir termoprocedūrų kabinos. Per dieną komplekso gydymosiomis paslaugomis galės pasinaudoti daugiau kaip tūkstantis žmonių. Pašildyto jūros vandens maudyklės padės spręsti Palangos sezoniško problema, padidins kurorto populiarumą ir šaltais žiemos mėnesiais.

Šį inžinerinį įrenginį pagal vilniečio architekto K. Laurikiečio projektą pastatė Klaipėdos statybos trestas.

Gražius ir patvarius žaisliukus su garso įtaisais ir prisukamais mechanizmais gamina mažyliams Vilniaus "Neringos" gamybinis susivienijimas. Įmonės meistrai sukurti žaislai iš dirbtinio kailio, plastmasės, metalo ir pliušo yra populiarūs ir Tarybų šalyje, ir užsienyje. Susivienijime šiemet pradedama gaminti 20 pavadinimų naujų žaislų.

Nuotraukoje: Vilniaus 101-ojo vaikų lopšelio-darželio auklėtiniai su savo grupės auklėtoja išbando naujus žaislus. K. Jankausko nuotrauka

Pagerbė revoliucionieriaus atminimą

Lietuvos TSR revoliucijos muziejuje įvyko vakaras, skirtas žymaus revoliucinio judėjimo Lietuvoje veikėjo, partinio ir tarybinio darbuotojo Kazio Preikšo gimimo 80-osioms metinėms paminėti.

Į minėjimą atvyko Lietuvos KP CK sekretorius A. Brazauskas, Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas A. Cesnavičius, Lietuvos KP CK propagandos ir agitacijos skyriaus vedėjas J. Kuolelis, kiti vadovaujantys partiniai, tarybiniai darbuotojai, K. Preikšo artimieji, bendražygiai, respublikos sostinės visuomeninių organizacijų atstovai, jaunimas.

Vakarą pradėjo partijos Vilniaus miesto komiteto antroji sekretorė V. Klikūnienė.

Pranešimą apie K. Preikšo gyvenimą, jo dalyvavimą pogrindinėje Lietuvos Komunistų partijos veikloje buržuazijos valdymo metais, kovose su fašizmu Ispanijoje, atkuriant Tarybų valdžią Lietuvoje, platų politinį darbą Didžiojo Tėvyinės karo metais ir pokario laikotarpiu padarė Partijos istorijos instituto prie Lietuvos KP CK direktorius R. Sarmaitis. Prisiminimais

binio ūkio direktoriui Jonui Pangoiui, partinės organizacijos sekretorei Albinai Kundrotienei.

Seimos tradicijas tęsia Genovaitės vaikai.

Netrukus į Luksnėnus ateis dar daugiau kvalifikuotų kultūros specialistų. Su ūkio stipendijomis LTSR konservatorijoje Klaipėdos fakultetuose studijuoja klubininkystę Rita Svabaitė, Kapsuko kultūros mokykloje — Rita Valackaitė, Vilniaus kultūros mokykloje — Zita Zubraitė. **Klaudijus Driskius**

K. Preikša

apie K. Preikšą pasidalijo Lietuvos TSR Mokslų Akademijos visuomenės mokslų skyriaus akademikas sekretorius, respublikos "Zinijos" draugijos valdybos pirmininkas V. Niunka. Kaip jaunimas saugo revoliucionieriaus atminimą, papasakojo Siauliu K. Preikšo pedagoginio instituto studentė O. Beržinskaitė.

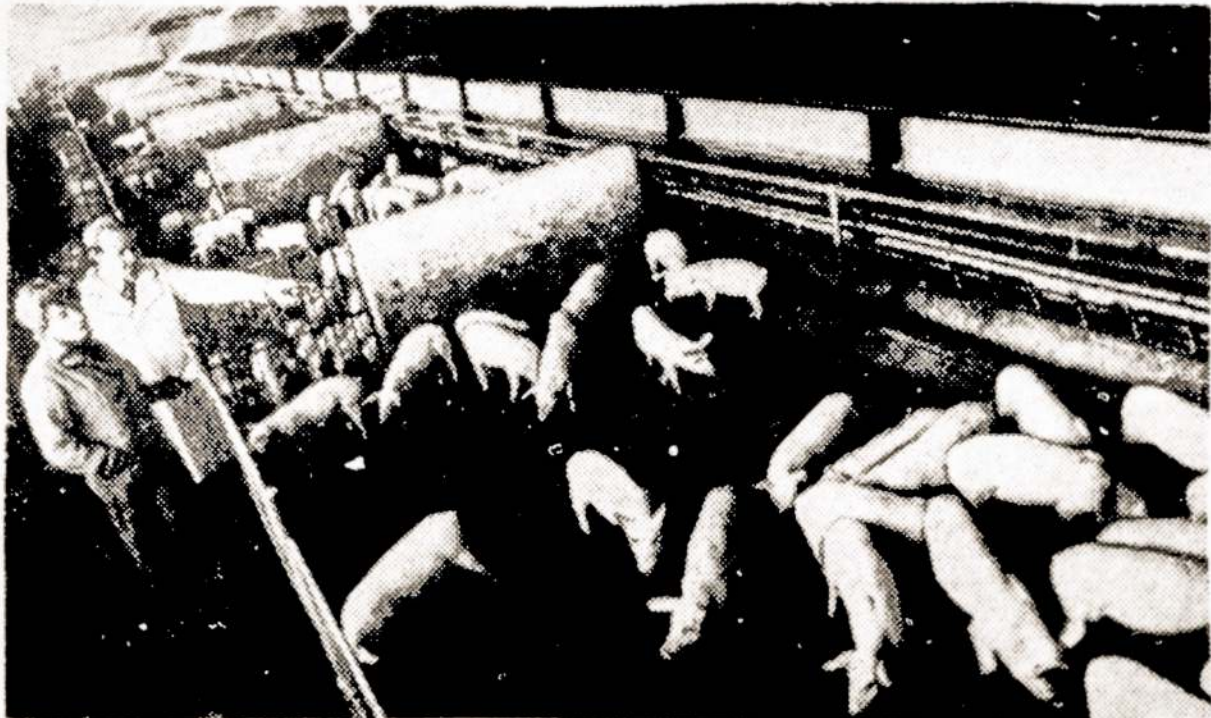
Sukakties proga muziejų surengta K. Preikšui skirta ekspozicija. **K. T.**

STATO NAUJĄ MIKORAJONĄ

Panevėžio naujausiam mikrorajone, gavusiam kadaise čia buvusio kaimo—Kniaudiškių vardą, padėti pamatai pirmajam jo pastatui—45 butų gyvenamajam namui.

Kniaudiškių gyvenamasis rajonas nusidrieks vakarinėje miesto dalyje, tarp Pilėnų ir Klaipėdos kvartalų. Mikrorajone įsikurs apie 30 tūkstančių panevėziečių. Čia veiks

trys vaikų darželiai, vidurinė mokykla, prekybinio ir visuomeninio kultūrinio centro įstaigos.

9,5 tūkstančio kiaulių vienu metu penima Vilniaus rajono "Neries" tarpūkinėje gyvulininkystės įmonėje. Ji kasdien realizuoja po toną ir daugiau kiaulienos.

Nuotraukoje: "Neries" vyriausiasis zootechnikas V. Domida ir operatorė A. Pilecka prie penimų bekonų. A. Sabaliausko nuotrauka

Nenuobodu jauniems kaime

Luksnėnų jaunimas rinkosi į kultūros namus. Tuoj suabejotum ir paklaustum: iš kur tas jaunimas? Juk Luksnėnai ne koks nors miestelis ar rajono centras, be to, ir Alytus tik už kelių kilometrų. Genovaitė Svabienė, zoninių kultūros namų direktorė, netrukus išsklaidė abejones. Vien centrinėje ūkio gyvenvietėje įsikūrusios trisdešimt trys jaunos šeimos. Kodėl jaunimas lieka Luksnėnuose? Tikriausiai todėl, kad čia gali pažiūrėti filmą, pašokti diskotekoje, vakaronėje ar prie kavos puodelio padiskutuoti. Užsukęs į kultūros namus, gali išgirsti pasakaitų apie šeimos šventes — var-

dynas, vestuves, apie liaudies tradicijas. Iškilminga ūkyje būna pirmosios vagos šventė — mechanizatorių palydos į laukus, smagi tradicinė "Kaimo muzikanto" vakaronė, į kurią suvažiuoja visos apylinkės kapelos, pavieniai muzikantai. Rudenį—pabaigtuvių šventė.

Nemaža jaunimo sutraukia šokių ratelis, agitmeninė brigada, etnografinis ansamblis, choras. Išmano ir mėgsta savo darbą Genovaitė Svabienė, dvidešimt ketverius metus triūsianti kultūros baruose.

Beje, kultūros reikalai šiame krašte labai rūpi ir ūkio vadovybei: Luksnėnų sodininkystės tary-

Jaunoji darbininkų pamaina

Pusanro tūkstančio uostamiesčio aštuntokų ir abiturientų šiemet pasiryžo mokytis profesinėse technikos ir technikos mokyklose, išgyti jose liaudies ūkiui reikalingas specialybes, papildyti miesto imonių darbininkų gretas.

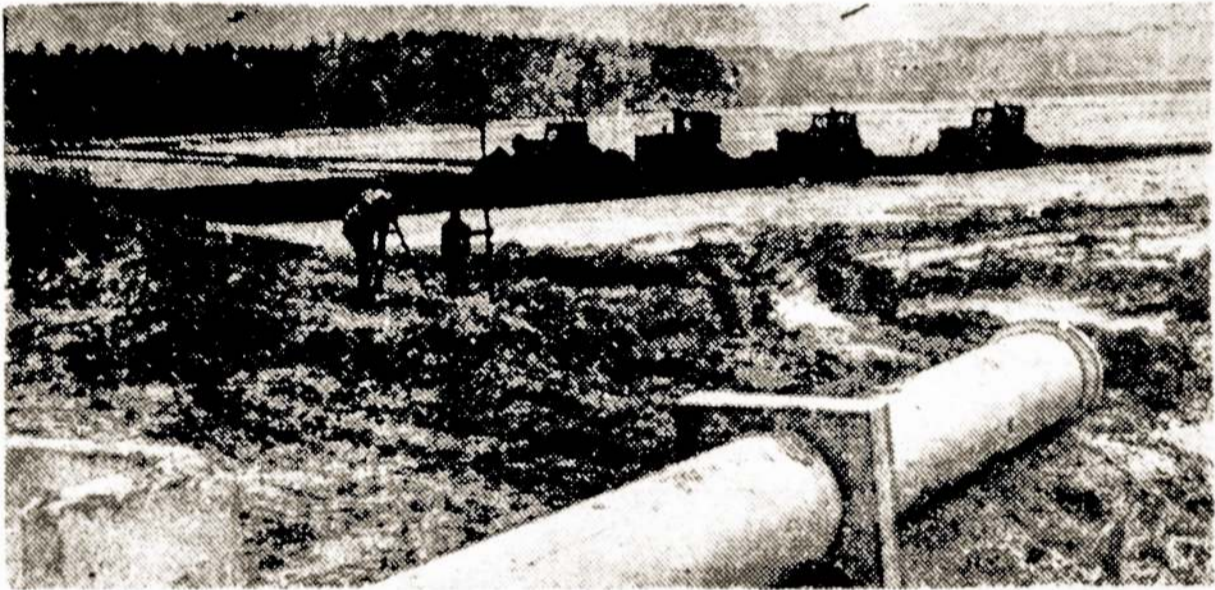
Pasirinkti profesijas mokslieviams padėjo kasmet stiprėjantys imonių, specialiuju ir bendrojo lavinimo mokyklų ryšiai. Sefuojančios organizacijos — specializuotas statybos darbų mechanizacijos trestas, tralerių laivyno baze, pieno kombinatas ir kitos — rengia mokslieviams atvirų durų dienas, supažindina juos su gamybos procesais, socialinėmis-buitinėmis sąlygomis. Imonių inžinerijos technikos darbuotojai, meistrai ir brigadininkai, darbo pirmūnai ir veteranai dažnai lankosi mokyklose, pasakoja jaunimui apie darbo tradicijas, skatina merginas ir vaikus pasiekti jų pavyzdžiu.

Sie ryšiai nenutrūksta ir tuo laikotarpiu, kai jauni žmonės žengia profesinio mokymo laiptais. Ypač tai pasakytina apie bazines mokyklas, kurias sistemingai šefuoja Vakarų laivų remonto imonė,

statybos trestas, "Baltijos" laivų statykla. Jos padeda įrengti gamybinio mokymo klases, kabinetus ir dirbtuves, skiria prityrusius specialistus, mokančius perteikti mokslieviams savo darbo įgūdžius.

I gamybinius kolektyvus atėję jaunuoliai iškilmingai primami i darbininkų gretas, nuo pirmųjų dienų jais rūpinasi visuomeninės organizacijos, globotojai, kurie padeda naujokams adaptuotis, greičiau įvaldyti pasirinktas specialybes. Dauguma profesinių mokyklų auklėtinių ilgam įsitvirtina imonėse, tampa puikiais specialistais, įgyja visuotini pripažinimą. Iš jų paminėtini "Baltijos" laivų statyklos brigadininkai — TSKP XXVI suvažiavimo delegatas, Lenino komjaunimo premijos laureatas K. Ašmonas, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos deputatas, nusipelnęs darbo jaunimo globotojas A. Kekys, statybos tresto skyriaus viršininkas, Lenino ordininkas S. Pagojus, "Syriaus" sausųjų elementų gamyklos tektintojas, miesto Tarybos deputatas B. Raveikis.

Alfonas Pipiras

Keliaujant iš Raseinių į Paupio žuvininkystės ūkį, atsiveria plati statybos panorama. Baigus statybas, šis ūkis taps viena didžiausių respublikoje žuvų auginimo imonių.

Nuotraukoje: Ruošiami tvenkiniai Paupio žuvininkystės ūkyje.

A. Sabaliausko nuotrauka

Kaune vyko seminaras-pasitarimas

Kaune įvyko dviejų dienų seminaras-pasitarimas, kuriame buvo apsvaistytas respublikos aptarnavimo sferos būklė, aktualios gyventojams teikiamų paslaugų plėtimo ir tobulinimo problemos. Seminaro dalyviai susipažino su pirmajūnčių Kauno, Vilkaviškio ir Kapsuko prekybos ir buitines tarnybos imonių bei organizacijų darbu, jų gamybinės bazės vystymu, naujų paslaugų diegimu, pasidalijo darbo patirtimi.

Pranešimą "Aktualūs respublikos gyventojų prekybinio ir buitinio aptarnavimo gerinimo uždaviniai vykstant TSKP CK 1982 m. lapkričio plenumo ir TSRS maisto programos reikalavimus" padarė Lietuvos KP CK sekretorius A. Brazauskas.

Pažymėta, kad šiame penkmetyje sparčiai plečiamas maisto produktų ir padidintos paklausos prekių pardavimas imonėse ir organizacijose. Dabar veikia daugiau kaip šimtas šio tipo parduotuvių, plečiami kulinarijos gaminių skyriai. Ypatingas dėmesys pastaruoju metu skiriamas kaimo gyventojų aptarnavimo gerinimui. Per pirmuosius dvejus penkmečio metus kaime atidarytos 47 naujos parduotuvės, beveik 70 valgyklų, 23 buitines namai ir 117 kompleksinių priėmimo punktų.

Pasitarime pabrėžta, kad gerėja gyventojų aprūpinimas vaisiais ir daržovėmis. Tačiau dar nepakanka šiltnamiuose išaugintų ankstyvųjų

daržovių, rajonų parduotuvėse dažnai pasigendama šviežių kopūstų, žalumynų. Todėl reikės žymiai sparčiau plėsti vaisių ir daržovių saugyklas, centralizuotai fasuoti daržoves, žymiai pagerinti supirkimo punktų darbą kolektyviniuose soduose ir kaimo gyvenvietėse, didinti turgaviečių vaidmenį.

Buitinio gyventojų aptarnavimo ministerijos imones ir organizacijos sėkmingai vykdo vienuoliktąjį penkmečio uždutis. Tačiau buitinių paslaugų lygis dar nepatenkina kaimo gyventojų. Kompleksiniams paviljonams trūksta specialistų, darbuotojų buitines sąlygomis mažai domisi ūkių vadovai. Artimiausiu metu būtina nukreipti daugiau jaunimo mokytis buitines tarnybos specialybių, plačiau į aptarnavimo sferą įtraukti namų šeimininkes, pensininkus, namudininkus.

Pasitarime buvo nagrinėjama prekybos ir buitines tarnybos imonių pirmųjų partinių organizacijų patirtis parenkant, paskirstant ir auklėjant kadrus. Numatytos Liaudies deputatų tarybų miestų, rajonų, apylinkių vykdomųjų komitetų veiklos gairės sprendžiant aktualius gyventojų aptarnavimo klausimus.

Pasitarime dalyvavo Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pirmasis pavaduotojas K. Kairys, Lietuvos KP CK prekybos ir buitinio aptarnavimo skyriaus vedėjas N. Raguotis, respublikos Preky-

KASDIEN IŠRIEDA — 840 AUTOBUSŲ

Nuo birželio pirmos dienos respublikoje įsigaliojo naujas tarp miestinių autobusų eismo tvarkaraštis. Žinias apie jį teikia autobusų stočių informacinės tarnybos. Dabar kasdien į respublikos kelius 509 maršrutais, kurių bendras ilgis 78 tūkstančiai kilometrų, išrieda 840 autobusų. Per pirmąjį šių metų ketvirtį autobusais važiuavo 11.4 milijono keleivių. Vasaros sezono metu jų srautas gerokai padidės, tad bus rengiama daugiau ekspresinių reisų, ypač į pajurį. Nuo vasaros sezono pradžios atidaryti nauji autobusų maršrutai: Kapsukas — Silalė per Vilkaviškį, Jurbarką, Tauragę, ekspresinis reisas Šiauliai — Alytus, Klaipėda — Naujoji Akmenė per Skudą, Mažeikius, Panevėžys — Sovetską per Kėdaičius — Kapėmiestis per Druskininkus. Tarprespublikinio maršru-

to Kaunas-Brestas per Vilnių ir Kaunas — Brestas per Druskininkus autobusai dabar kursuos diena, o ne per naktį.

Šiuo metu respublikoje vyksta autobusų stočių apžiūra, tikrinama, kaip pasiruošta vasaros sezonui, kaip dirba stočių informacinės tarnybos. Daugelyje autobusų stočių pailgintas išankstinio bilietų pardavimo kasų darbo laikas, prie keleivių poreikių pritaikytas ir paprastu kasų darbo laikas. Visur bilietus galima užsakyti telefonu.

Vasarą didžiausias keleivių srautas traukia į Baltijos pajurį. Tad bus siunčiama daugiau autobusų į Palangą, Sventają, Nidą. Vasarą respublikos kurortuose ir poilsio zonose bus atidarytos sezoninės taksi stovėjimo aikštelės. Palangoje šią vasarą taksi galima bus užsakyti telefonu. V. Armalis

Vis mažiau jaunimo veržiasi į miestus

Pasilikti gimtajame kaime, tapti kvalifikuotu žemės ūkio specialistu — nenauja Saločių vidurinės abiturientų tradicija. Šiame taip pat Kiemėnų "Mušos" kolūkiuose, tarpukinėje gyvulininkystės imonėje pusė ar dar daugiau agronomų, zooinžinerių, zootechnikų, inžinerių-mechanikų, veterinarijos gydytojų — buvusieji šios mokyklos auklėtiniai.

Praėjusių, užpraėjusių ir ankstesnių mokslo metų Pumpėnų vidurinės abiturientai dirbuoja vietos, Jurgėnų, Panevėžio rajono "Pergalės" kolūkiuose. Kiti, šių ūkių pasiūsti, mokosi žemės ūkio, Veterinarijos akademijose, tarybiniuose ūkiuose-technikumuose.

Mikoliškio paukštininkystės tarybinio ūkio stipendininkų sąrašas — dvidešimt devyni Pušaloto vidurinės auklėtiniai. Mokosi jie Joniškėlio I. Mičiurino tarybiniam ūkyje-technikume, Šiaulių K. Preikšo pedagoginiame institute, technikos bei profesinės technikos mokyklose.

Apie dirbančius ūkiuose ir atkakliai siekiančius išgyti agronomo, inžinieriaus mechaniko, zooinžinieriaus specialybę nemaža išgirsi

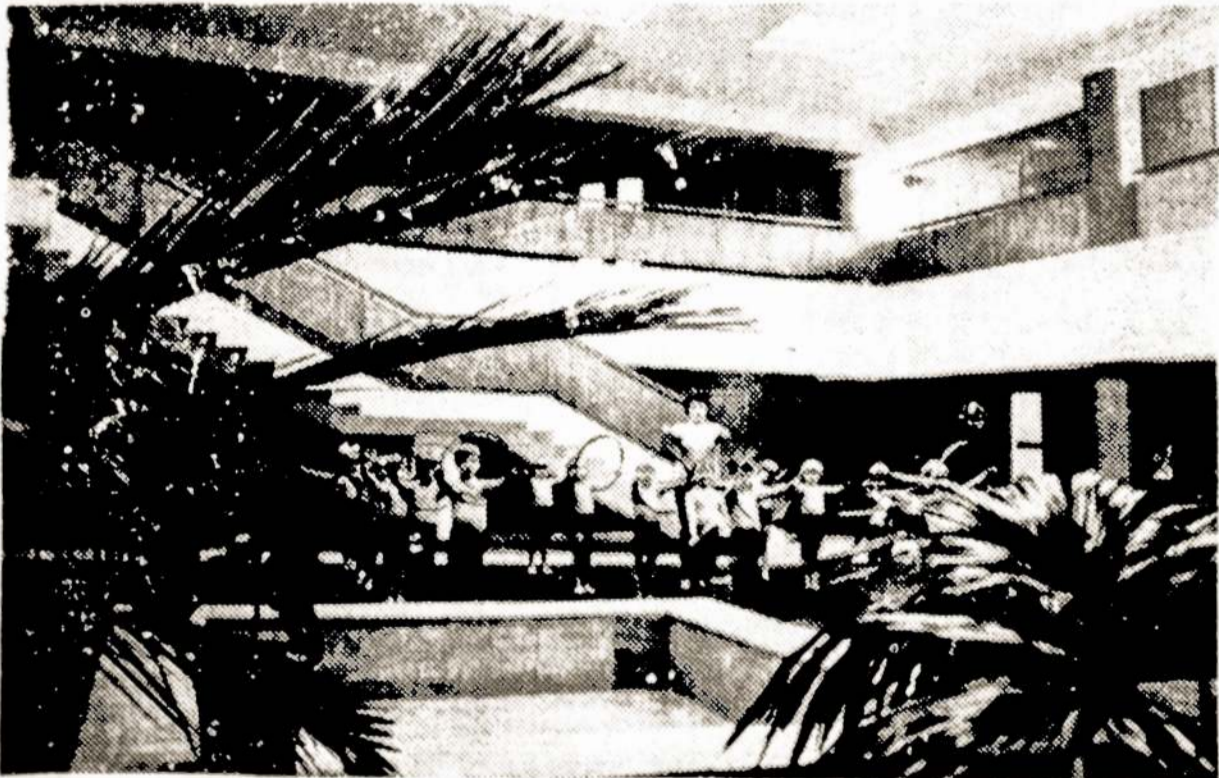
Vaškuose ir Joniškėlyje.

Netolimoje praityje pušalotiečiai abiturientai, kuriems nepasisekdavo įstoti į aukštąsias, specialias mokyklas, stengdavosi įsidarbinti miestuose, kuo toliau nuo savojo kaimo, nuo jo sunkių darbų... Dabar iš karto dalis abiturientų lieka kaime, renkasi žemdirbio profesiją. O tam juos skatina darbas greta tėvų, namiškių, bendravimas su ūkio specialistais.

Joniškėlio vidurinės mokyklos profilinę klasę pernai baigė penkiasdešimt penki abiturientai. 52 suteikta kaimo mechanizatoriaus kvalifikacija, 3 gavo trečios klasės traktorininko teises. Žinoma, ne visi įsidarbino ūkyje. Tačiau tai, ko išmoko, visad pravers. Taip sako senolių išmintis.

"Ryto" Sabonių kolūkių vadovai Jonas Jasiūnas ir Roma Briedienė, eksperimentinio ūkio direktorė Aldona Valickienė teigia, jog kaime pirmiausia lieka, žemdirbio sunkaus darbo nesibodi tie, kurie geba valdyti techniką, kurie dar besimokydami vidurinėje patiria, kiek reikia triūso brandinant grūdą.

V. Labūnaitis

Apie 18 tūkstančių gyventojų jau turi jauniausias Lietuvos miestas Sniečkus. Jauni ir jo gyventojai. Jų amžiaus vidurkis sudaro apie 30 metų. Čia gyvena Ignalinos atominės elektrinės statytojai, su savo šeimomis. Mieste ypač daug dėmesio skiriama vaikams. Jiems pastatyti trys vaikų darželiai-lopseliai, dvi vidurinės ir viena muzikos mokyklos.

Nuotraukoje: Sniečkaus sporto komplekse treniruojasi jaunosios gimnastės.

M. Baranausko nuotrauka

bos, Buitinio gyventojų aptarnavimo, Vaisių ir daržovių ūkio ministerijų bei Lietkoopsajungos vadovai, atsakingi miestų ir rajonų partiniai, tarybiniai darbuotojai.

Iš "Tiesos"

— Didelę paslaptį ir nuo savęs slepiame.

— Ir žmonėse veikia traukos dėsnis—didieji traukia mažus.

— Į kalno viršūnę nerasi tiesaus kelio.

Vilnius, 1983 rugpjūčio 4

SVEČIAI LIETUVOJE

— Birželio 19-20 dienomis Lietuvoje viešėjo TSKP CK narys, TSRS Ministrų Tarybos Pirmininko pavaduotojas A. Antonovas. Svečių priėmė Lietuvos KP CK pirmasis sekretorius P. Griškevičius ir Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininkas R. Songaila. Pokalbio metu buvo aptarti aktualūs ekonominės ir socialinės veiklos klausimai, respublikos energetikos būklė ir perspektyvos.

— Birželio 21 dieną į Lietuvą buvo atvykusi kai kurių Lotynų Amerikos šalių komunistų ir darbininkų altystų grupė. Svečius priėmė Lietuvos KP Centro Komiteto antrasis sekretorius N. Dybenka. Jis svečiams papasakojo apie Lietuvos darbo žmonių laimėjimus vieningoje tarybinio respublikų šeimoje, nušvietė pagrindines jos liaudies ūkio kryptis, tolesnio ekonominio ir socialinio vystymo perspektyvas. Pokalbyje dalyvavo ir Lietuvos KP CK užsienio ryšių skyriaus vedėjo pavaduotojas M. Sadovskis.

— Neseniai Vilniuje viešėjo Švedijos miesto Sefelto kamerinis choras, vadovaujamas H. Okerlundo. Svečiai Meno darbuotojų rūmuose surengė švedų chorinės muzikos koncertą. Visi dainininkai — "Švedijos — Tarybų Sąjungos" draugystės nariai.

— Birželio 28 d. į Lietuvą buvo atvykusi Lenkijos Liaudies Respublikos Suvalkų vaivadijos partinių darbuotojų delegacija, vadovaujama LIDP vaivadijos komiteto sekretoriaus B. Dziedziki. Delegaciją priėmė Lietuvos KP Centro Komiteto pirmasis sekretorius P. Griškevičius. Pokalbyje buvo pažymėta, kad TSKP ir Tarybų valstybės iniciatyvos, kuriomis siekiama užtikrinti taiką, atitinka visų Žemės tautų viltis ir lūkesčius.

— Viešinti Tarybų Sąjungoje Bulgarijos komunistų partijos partinių darbuotojų grupė, birželio 29 dieną buvo atvykusi į Vilnių. Svečius priėmė Lietuvos KP Centro Komiteto sekretorius V. Astrauskas. Jis papasakojo svečiams apie respublikos partinių organizacijų veiklą. Svečiai susipažino su Vilniaus ir Druskininkų izymybėmis, sostinės statybininkų ir architektų, baldų projektuotojų darbu.

— Birželio 30 dieną į Lietuvą buvo atvykę svečių iš Kongo — Kongo darbo partijos partinių darbuotojų delegacija. Svečius priėmė Lietuvos KP CK sekretorius A. Brazauskas. Svečiai iš Kongo lankėsi partijos Vilniaus miesto komitete, taip pat Lietuvos KP Prienų rajono komitete, susitiko su Žemės ūkio ministerijos, kitų respublikinių žinybų ir organizacijų vadovaujančiais darbuotojais.

— Birželio paskutinėmis dienomis Kaune vyko Pabaltijo neurochirurgų konferencija, kurioje taip pat dalyvavo žymūs šios srities specialistai iš Maskvos, Kijevo, Taškento, Omsko, kitų šalies miestų, iš užsienio.

— Birželio 2 dieną dviems dienoms į Lietuvą buvo atvykęs Austrijos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Tarybų Sąjungai H. Lidermanas. Jį lydėjo Austrijos ambasados pirmasis sekretorius M. Saidikas. Svečiai susipažino su Vilniaus ir Kauno izymybėmis, susitiko su šių miestų Liaudies deputatų tarybų vykdomųjų komitetų vadovais, aplankė Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universitetą, Lietuvos Vilnis, 1983 rugpjūčio 4

Žirgai — trenerio draugai

Kiekvieną dieną Albertas Surkevičius apžiūri dvylika žirgų, kurie dabar laikomi Pagynės paukštinkystės tarybinio ūkio žirgyne. Vieną — savąjį Aksomą — iššukuoja, pasibalnoja ir prajodinėja. Dieną vėl visokių rūpesčių: vienam reikia išdrožti kanopą, kitą pakaustyti... Toks jo — veterinarijos sanitaro — darbas. Albertas Surkevičius taip pat žirginio sporto treneris.

— Kaimo žmogus turi mokėti sėdėti ant arklio, — glosto jis bėrį, — Visi kaimiečiai myli arklius, miestuose apsigyvenę sapnuoja juos savo vaikystės sapnuose... Per žirginio sporto šaką žmogus labiau suartėja su gamta, pats darosi tauresnis, pasakyčiau, žmogiškesnis.

Patį Albertą, gimusį ir augusį Babtų apylinkėse, meilė žirgams į Pagynės tarybinio ūkio jomimo sekciją, atvedė, kai jis mokėsi Babtų vidurinės mokyklos penktoje klasėje. Iš pradžių toje sekcijoje tebuvo du žirgai, o dabar, kai minėjom, net dvylika.

Baigęs vidurinę, su ūkio stipendija jis išvyko į Buivydiškių tarybinio ūkio-technikumą. Buivydiškiuose taip pat visi domėjosi jomimu, tad Albertas ten ne tik mokėsi, bet ir su savo žirgu Expozitu dalyvaudau-

TSR akademiniam operos ir baleto teatre žiūrėjo spektaklį "Don Karlas".

— Respublikoje viešėjo Erfurto apygardos tarybos vykdomojo komiteto narys, kultūros skyriaus vedėjas J. Ozė. Svečių priėmė Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas A. Česnavičius. Pokalbyje dalyvavo Lietuvos kultūros ministras J. Bielinis.

— Keturias dienas Tarybų Lietuvoje vyko TSRS ir Suomijos jaunimo draugystės IV festivalio renginiai. Svečiai susitiko su respublikos jaunaisiais darbininkais, studentais, moksleiviais. Svečius iš Suomijos priėmė Lietuvos TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininkas A. Barkauskas.

LIETUVIŲ GRAFIKUI

Belgijoje, Sint Nikio mieste, buvo surengta tarptautinė ekslibrių mokslinės fantastikos tema paroda — konkursas. Joje dalyvavo du lietuvių grafikai — A. Čepauskas ir M. Malkovas. Dailininkas A. Malkovas buvo apdovanotas Belgijos pramonės kredito prizų.

IS MAŽEIKIŲ

Vis dažniau iš Bugenių geležinkelio stoties išrieda sąstatai su Mažeikių naftos perdirbimo gamyklos produkcija. Dauguma sudėtingų aparatų, įrengimų jau eksploatuojami projektiniu režimu.

vo įvairiose varžybose. O kad netapo stambių varžybų čempionu, Albertas nesikremta. Jam svarbiausia, kad jis Buivydiškėse įsigijo jaunesniojo zootechniko ir jomimo trenerio specialybes.

Dabar Pagynės tarybinio ūkio jomimo sekcijoje treniruojasi dvylika žemdirbių vaikų. Tiesa, vaikais juos vadina tik treneris (žinoma, ir tėvai), o jie — dešimtokas Rimas Prokapas ir jo vyresnysis brolis Vytas LVA absolventas, irgi grįžęs į ūkį dirbti. Atstovaudami Pagynės tarybiniam ūkiui, jie dalyvauja visose respublikinėse žemės ūkio darbuotojų varžybose "Nemuno" žaidynėse ir jau pasiekė nemažų laimėjimų.

Pagynės sportininkus labai remia ūkio direktorius Valdemaras Prielgauskas. Tai turi rimtą psichologinį motyvą, kuris jauno žemdirbio gyvenime pasireiškia taip: pamilęs žirgus, jis būtinai grįžta prie žemės, prie ūkio darbų.

Tad ir svajoja jomimo treneris Albertas Surkevičius:

— Būtų gerai išplėsti žirgyną, įsirengti puikų hipodromą, gal ir sporto salę. Vaikas turi būti užimtas tuo, kas jam įdomu, kas jį traukte traukia. Jomimas — ne tik sėdėjimas balne ir romantiškas šuoliavimas per kliūtis. Tai ir tikras darbas, profesinis orientavimas. Juk kiekvienas raitelis turi prižiūrėti savo žirgą, mokėti jį pasibalnoti. O darbas — tai jauno žmogaus dorovinio auklėjimo pagrindas.

Nustabus tas vaizdas — žirgas su raiteliu kaip paukštis skrieja virš kliūtis. Su tuo vaizdu Albertas Surkevičius nesiskiria jau pusę ligšiolinio savo gyvenimo (jam tik 24-eri) ir nesiskirs su juo niekada. Nes žemdirbio meilė žirgams — visam gyvenimui. V. Kretuonis

SODŲ ŠEIMININKŲ PATOGUMUI

Kasmet Pasvalio rajone iš ūkių ir gyventojų superkama daugiau kaip 1,100-1,300 tonų vaisių ir uogų. Siemet jau planuojama supirkti net 2,950 tonų vien iš gyventojų.

Realizuojant gyventojų užuauginimą produkcija, didelį palengvinimą suteiks statomas centrinis 50 tonų pajėgumo per parą mechanizuotas vaisių priėmimo punktas-sandėlis.

ZEMDIRBIŲ VAIKAMS

Raseinių rajono žemdirbiai, statybininkai, pritardami pasvaliečių iniciatyvai, vaikų lopšelių-darželių stato Pikčiūnų, Kalnujų ir Betygalos kolūkiuose, Skaraitiškėse tarybiniam ūkyje. Iki šio penkmečio pabaigos ikimokyklinės įstaigos turės visi Raseinių rajono ūkiai.

AS I SEE IT

NELLIE DE SCHAAF

More and more people throughout the world are demonstrating against intervention in the affairs of peoples of Central America. OXFAM AMERICA, 115 Broadway, Boston, Ma. 02116, founded in 1970, in Boston, is a non-profit organization which does not seek nor receive government funds. It has helped countless peoples of under-developed countries, as India, El Salvador, Peru, Kampuchea in times of war, famine, drought. It has long been involved in El Salvador, and other countries in Central America, providing resources and technical assistance for development and humanitarian programs, helping people help themselves.

However, it admits that "development programs are out of the question in a country that is racked by civil and military disruption. Immediate needs must be met, children clothed, families fed, housed and given medicine."

In response to this crisis, Oxfam America has undertaken a program of aid and assistance for Salvadoran refugees, and to families in the neighboring country of Honduras, to which many have fled.

WHY PEOPLE FLEE EL SALVADOR

In its appeal for support, Oxfam describes the unbearable conditions in that tragic land:

"Early morning in El Salvador. The village of San Jose is still asleep. Its peaceful silence is broken by the sound of heavy trucks and jeeps pulling into the center of the canton.

"It is the National Guard. Troops pour from the vehicles, surrounding each house. Bull horns announce that the tiny hamlet is to be searched for rebels and weapons.

"The soldiers tear apart the houses, destroying furniture, shooting livestock, pocketing money and other valuables. They throw clothing and bedding out into the street and set them on fire.

"Nine villagers, one a fifteen year old boy, are herded into one of the houses. Their thumbs are tied behind their backs. Acid is thrown into each face. Their

screams are terrifying. Then, they are marched through the smoke, through screams of their mothers and wives to a place just outside the village where the soldiers execute them with machetes.

"The next day, grieving villagers attempt to bury their dead. But the soldiers return and drive them away... No one is safe... not children, not mothers, not teachers or field workers, not ministers or priests, ... even an archbishop has fallen victim to the assassin's bullet.

"Archbishop Romero was assassinated in church DURING MASS for attempting to set up several refuge shelters in a courageous attempt to feed, clothe and house the rising numbers of displaced families in his country. More than

/Nukelta į 10 pusl./

/Atkelta iš 9 pusl./

30,000 people have been killed in El Salvador JUST OVER THE LAST THREE YEARS!"

Yet, President Reagan has characterized this barbaric dictatorship a protagonist of "human rights!" Badly needed funds for America's unemployed, for housing, education, Social Security, Medicare, are being drained to keep the people of El Salvador under the heel of a bloody and ruthless dictator! End all aid to El Salvador, the Honduras! Hands off Central America!

HARRY BELAFONTE— SINGER, ACTIVIST

In the 50's Harry Belafonte earned the title "Calypso King." Today, some 30 years later, he is still "King."

Singers come and go, but Belafonte continues to draw full houses wherever his concerts are scheduled. Despite his fame and popularity as a movie star, television star, world-famous singer, he has never forgotten his "roots" — his people.

Belafonte was born in New York, but lived in Jamaica from age 8 to 13, which exposed him to the colonial experience, something he never forgot. His father was a Martinique sailor, who was unemployed most of his life. His mother was a Jamaican domestic, relegated to the most menial tasks. All these circumstances caused him to become committed to a better life for ALL MANKIND.

At 56 Belafonte is an outspoken activist in the anti-nuclear movement, in all poor peoples' campaign in the battle for civil rights.

When asked by Marian Christy, of the Chicago Sun Times, as to his motivation for becoming an activist, he replied: "Having been born Black in America; seeing how cruelly Paul Robeson was treated by those with whom he disagreed; working with Dr. Martin Luther King, Jr.; seeing Ed Asner fall into disfavor — and having his series as Lou Grant on TV cancelled — for sending medicine to people being ripped apart by bombs and guns in El Salvador — all this caused him to become an activist."

He admits to being scared about the continuing threat of nuclear war, because, he says: "nothing clearly indicates to me that those who sit on nuclear power have anything in mind other than the steady course of annihilation of all living things."

**

IN-HOME CARE

With the exorbitant costs of hospital and nursing home care, more and more house-bound elderly, and handicapped, are looking to "In Home" care as the only alternative. In at least ONE positive step, Gov. Thompson states that one half the cost of In-Home care services will be borne by the Federal Government instead of the entire cost being absorbed by the state, as in the past.

This is an action long overdue for aiding all those who have been deprived of Medicare or medical assistance because of loss of employment, lack of finances for any type of medical assistance, etc.

COMMONWEALTH EDISON'S "CROCODILE" TEARS

Commonwealth Edison regularly threatens users with "Brownouts"

if its demands for increases are not met.

The Women for Peace bulletin, June, 1983, rendered its readers a great service by detailing the increases granted since 1970; which explains why more and more people are reading in the dark — why mothers send children to bed as soon as night falls:

Since 1969, the Illinois Commerce Commission has granted 14 rate hikes to Commonwealth Edison — presumably needed for the construction of FIVE NUCLEAR UNITS — even though many have been abandoned because of faulty construction, or because of leakage of radioactive materials, etc.:-

July 1970, it was granted a 4.8 per cent increase — bringing in 36 million dollars.

Dec. 1971, an increase of 7.1 per cent—65.9 millions.

Feb. 1973, 2.9 per cent — 32.5 millions.

April 1974, a whopping increase of 10.7 per cent—134.7 millions.

Feb. 1975, 5.3 per cent—9 million.

Sept. 1975, 6.9 per cent — 116.2 millions.

Oct. 1977, 7.6 per cent — 152.7 millions — Barely TWO MONTHS LATER — Dec., 1977, 3.1 per cent—74.9 million.

Oct. 1979, 1.6 per cent — 45.2 million.

Feb. 1980, 12.8 per cent — 344.2 million! NOVEMBER OF THE SAME YEAR, 8.9 per cent . . . 282.6 millions.

AND STILL IT CONTINUES:

July 1981 — 5.9 per cent — 220 million.

May 1982, 7.8 per cent — 324 million. AGAIN, in DEC. 1982, 8.2 per cent—329.5 million dollars!

The increases amounted to a staggering 2 BILLION, 167 MILLION, 400 THOUSAND DOLLARS!!!

"ENOUGH!"—CONSUMERS STRIKE BACK

The people have learned that individual, and even community, protests are not enough against these unconscionable increases.

An organization PEOPLE AGAINST COMMONWEALTH EDISON — PACE — has been formed to fight any further rate increases, and to oppose all nuclear power plants.

It has set up tables at shopping malls with petitions protesting any further rate increases. The response has been overwhelming. In addition, it has distributed some 4,000 leaflets since January.

It will issue ten mailings per year, enclosing vital information relating to the cost factor and legislation. Newsletters, leaflets, petitions, fact sheets outlining forms of action will be enclosed in each mailing.

Subscriptions may be obtained by mailing to PACE — c-o WOMEN FOR PEACE, 343 SO. DEARBORN, ROOM 705, Chicago, Ill. 60604. Cost \$5.00 per year.

BIRTH OF A JOBLESS ORGANIZATION

Over the 4th of July week-end, Chicago witnessed the founding of a new organization — the National Congress of Unemployed Organizations. More than 500 delegates attending the convention, called for jobs — for economic justice for the nation's 20 million unemployed.

Frank Lumpkin, new national chairman, stressed that unemploy-

ment is a NATIONAL problem and a national organization is needed to fight for the needs of the unemployed.

The goals of the newly-formed group are: "No one shall go hungry or freeze. We must stop the suffering. Stop the evictions. Turn the gas back on." Applause greeted his statement, "We don't intend to roll over and die . . . People have to live, even if there are no jobs. This means we have to have an income. We want unemployment compensation for as long as we are without a job, and we want first-time job seekers included in these benefits."

If these goals seem unrealizable — far fetched — it must be remembered that the same things were said of Social Security, Unemployment Compensation, Medicare, etc.

CITY RECORDS OPEN TO PUBLIC

Mayor Harold Washington is striving to bring about some of his promised reforms, despite the obstructionist tactics of "Fast" Eddie Vrdolyak and his 28 cohorts.

He has issued an executive order guaranteeing public access to records of city government. The order states that each agency must inform the public how to obtain the desired information — providing it is not capricious. A nominal fee will be charged for reproduction — except for the poor.

Some exceptions: personnel records where invasion of privacy is concerned — trade secrets and formulas, contents of real estate appraisals, bids on contracts before open bidding begins, information on property before its planned acquisition by a public body.

Had this freedom of information document been in effect during Mayor Byrne's administration, there would have been no surprises about the \$200,000,000 debt for the Board of Education, the \$200,000,000 deficit for transportation. Nor, would there have been any ten year real estate deals on a "no bid" contract!

JULY 2 DEMONSTRATION

The July 2nd Anti-War demonstration in Washington, D. C. was a most successful forerunner for the next projected AUGUST 27 ANTI-WAR DEMONSTRATION — also to be held in Washington, D. C.

Between 15,000 to 20,000 opponents of Reagan's Central American and Caribbean foreign policy, marched in 100 degree heat, for miles, six abreast, amid shouts and signs proclaiming, "No Viet Nam War in Central America and the Caribbean." — "No U. S. Intervention in Nicaragua." — "Vietnam

Veterans Say No to Another War."

Virtually all peoples from the Latin and Central American continent were represented: El Salvador, Guatemala, the Dominican Republic, Puerto Rico, Haiti, Cuba, Chile, Colombia, Ecuador and Mexico. They made up the most colorful, militant and vocal group.

It was evident from the militancy of the marchers, that if REAGAN PROCEEDS WITH HIS PLANS TO INVOLVE U. S. YOUTHS IN ANOTHER VIETNAM VENTURE, THAT HE WILL HAVE TO DEAL WITH FORMIDABLE OPPOSITION HERE AT HOME!

INTIMIDATION FAILS

In the past, the Administration has tended to ignore, ridicule, or downplay all opposition to his interventionist policies in Central America.

However, after learning of the July 2 Demonstration, through an ad in the New York Times, the atmosphere in Washington changed. Now, a flurry of activity began to enlist the aid of supporters for Reagan's policies. The Administration enlisted the aid of 24 reactionary Congressmen to petition Interior Secretary James Watt to ban the anti-war demonstration from the site of the Vietnam Memorial. They failed.

Despite notices on the radio, television and in the newspapers of various bus departure points in several cities, the only support to be mustered by Reagan, was the "Captive Nations" vigil, which drew a few hundred bedraggled fascists from the Sun Myung Moon organization and Cuban mercenaries. They were outnumbered about 30 to 1 by the anti-war demonstrators, but were lauded in a message from Reagan as "an inspiration to all who cherish freedom"!!!

VETS ADD SUPPORT

Veterans, who had served in Viet Nam, Korea and World War II — some wearing their green berets, jungle boots, purple hearts, and other medals, on hats and fatigue shirts, olive-drab tee shirts and other symbols of that war — marched shoulder to shoulder in this impressive display of solidarity. This time, they were marching to a different cadence — they were marching AGAINST WAR. . . to PREVENT THEIR BROTHERS FROM INVOLVEMENT IN A NEW VIETNAM IN CENTRAL AMERICA!

A handful of soldier-of-fortune type veterans attempted to threaten the demonstrators but with no visible results. When Ron Kovic,

/Nukelta į 11 pusl./

IEŠKO MIAMI, FLA., LIETUVIŲ KLUBAS

Miami, Fla., Lietuvių Socialinis Klubas ieško savo narių, o jeigu jie yra mirę, tai jų giminių.

Ivanauskis, John-Clerensi, gyveno 3268 S. W. 25th Ters., Miami, Fla.

Nick Sireika, adresas nežinomas.

Frank Kvederas, adresas nežinomas.

Chas. Savickas, gyveno 71 School St., Roxbury, Mass.

Simon Katrina, gyveno 65 Washington Ave., Miami Beach, Fla.

Joseph Aleksaitis, gyveno Essex, Conn.

Joseph & Veronika Zuperko, gyveno 220 S. L8 Ave., Maywood, Ill.

Prašome šių asmenų bei jų giminių ar pažįstamų atsiliepti, kad būtų galima su jais susisiekti. Rašykite: Lithuanian Social Club, 2610 N. W. 119 St., Miami, Fla. 33161.

/Atkelta iš 10 pusl./

familiar to millions of Anti-Vietnam demonstrators was escorted onto the speakers platform in his wheelchair, six veterans provided the honor guard, while 73 others surrounded the stage in a defense perimeter.

RON KOVIC

Ron Kovic, a former Marine Sergeant who had his spine shattered by a bullet in Vietnam, and who has been paralyzed from the chest down ever since, has become a most familiar and constant figure at all Anti-Vietnam demonstrations.

While facing the Vietnam Memorial, Ron Kovic moved many to tears when he said, "If the dead could talk, they'd say you're right to be protesting today . . . They'd rather be here alive, than have their names on the wall . . . NEVER AGAIN!"

Alongside the veterans marched the Gold Star mothers. They and many others pledged to fight to prevent any similar monument from having to be erected ten years from now, dedicated to those who will have died in Central America.

Atviras laiškas "Vilnies" redakcijai

Gerb. draugai:

Mūsų klubo narių susirinkimai vyksta kas antrą mėnesio antradienį. Rudenį bei žiemą, kai esti nešaltas oras, į susirinkimus susirenkame daugiau kaip pusė narių. Tačiau, kai išaušta pavasaris ir prasideda vasara, — stačiai skandalas. Praeitame susirinkime tesuirinkome vos devyni nariai. Ir, be abejo, taip bus visą vasarą. Klubo pirmininkas trina iš džiaugsmo rankas: kuo mažiau klubo nariai interesuojasi klubo reikalais, tuo greičiau klubo gyvavimas nusils ir klubas užsidarys, o klubo izde keli tūkstančiai liks jam ir jo klikai.

— Blogi reikalai, drauge, — parke susitikęs vieną klubo narį ėmiau aimanuoti, — tiek pastangų, triūso dėjom organizuodami piknikus, rengimus, kad uždirbus dolerį kitą, kad klubo izdas tvirtėtų, ir kaip matom viskas nueis ant šuns uodegos.

— Ne ant šuns uodegos, — tas klubo narys mane perspėjo, — pirmininkas su savo kolegomis pasidalinis ir bus viskas.

Taip mudviems šnekantis, priėjo tas filosofu pravardžiuojamas senas mūsų pažįstamas ir greta atsisėdo ant suolo. Mudu jo nesivaržėm, nes laikėm jį "savu".

— Tai ir bėda yra, — aš tęsiau toliau pokalbį, — ilgamečių klubo narių užkalti klubo izdai pinigai atiteks neseniai prisiplakusiems prie klubo.

— Neduokit, — filosofas įsiterpė į mudviejų pokalbį.

— Kaip. Neduokit! — aš atšoviau filosofui.

— Išsirkinkite naujus klubo viršininkus, savus žmones, — filosofas ėmė ginčytis.

— Bet kad dauguma klubo narių, ypač senesnio amžiaus, nebepaiso susirinkimų, ateina į metus kartą du kartu, — tas kitas klubo narys irgi pasisakė prieš filosofą.

— Darykite taip, kaip kai kurie bažnytiniai klubai daro, — filosofas netylėjo, — per susirinkimus duoda po čerką išgerti, sandvičių užkasti, salės apypilnės žmonių.

— Gal ir gerai būtų, — man atrodė, kad filosofo pasiūlymas

Vilniai, 1983 rugpjūčio 4

WIDE MEDIA COVERAGE

Unlike the silence of the media before the July 2nd demonstration, once it had taken place, it could no longer be ignored.

The spokespeople for the July 2 Coalition stated that 170 media representatives from the U. S. and around the world signed in at the press table. There were reporters from UPI, AP, Time Magazine, U.S. News & World Report, the Washington Post, the New York Times.

International media was represented by Africa Media News Agency, Agency from Nicaragua, Japan, German TV, Austrian TV, the Toronto Star, TASS, Spanish News Agency, a reporter from Lebanon, GDR TV, New China News Agency, Wire Service India, and others.

The Workers World, 46 West 21st St., New York, N. Y. 10010 deserves much praise for its wide coverage of this momentous event, providing four full pages with numerous photographs, and under the by-lines of SEVEN CORRESPONDENTS.

The July 14, 1983 issue will be treasured by many "avid article clippers."

priimtinai, — užkandžiams pinigų izde yra.

Tas klubo narys, kurį susitikau parke, buvo kitokios nuomonės. Jo nuomonė buvo, kad klubas turėtų tikslą, kuriuo klubo nariai interesuotųsi:

— Pradžioje klubo tikslas buvo ruošti piknikus, rengimus, turėti iš jų pelno, kad klubo izde daugėtų pinigų. Dabar, kai beveik visi klubo nariai paseno, to tikslo nebėra, tai viskas ir eina velniop.

— Atsiprašau, tamsta, — filosofas ėmė karščiuotis, — pagrindinis žmogaus tikslas yra pavalyti. Kai visi kiti tikslai jam išgaruoja iš galvos, belieka paskutinis, būti ne alkanu.

— Na, ir nukalbėjai niekus, — aš pašiepiau filosofą.

— Pažįsti tą žilą naujienietį? — filosofas net pašoko nuo suolo prieš mane.

— Žinoma, pažįstu.

— Jis netiki jokia dievu, ateistas, bet kai numiršta koks parapijietis, pažįstamas jam ar nepažįstamas, žiūrėk jis bažnyčioje. Ko? Kad po laidotuvių kapinėse per sugrįžtuves gavus paėsti.

— Tokių begėdžių, kurie eina į nepažįstamų laidotuves, kad per sugrįžtuves gavus pavalyti, yra tik vienas kitas.

— Bet yra, — filosofas nenusileido man, — jų tikslas yra eiti į laidotuves ne žmogų pagarbiai palydėti į paskutinę kelionę, o — paėsti per sugrįžtuves.

— Na, ir išėjom į lankas, — mano kolega klubo narys pertraukė mano ginčą su filosofu, — pradėjom apie klubo reikalus ir priėjom prie laidotuvių.

— Sakote, jog klubas miršta, tai ir priėjom prie laidotuvių, — filosofas dar mudviems pasakė ir nuėjo tolyn.

— Keistas žmogus, — tas klubo narys nusistebėjo filosofu.

— Nekeistas, — aš tariau, — jo malonumas juoktis iš viso svieto.

— Gal ir taip.

Pasišnekėjom dar valandėlę ir, nieko gero mudu nenutarę apie mūsų klubo likimą išsiskyrėm.

Skaitytojas

Los Angeles, Cal.

Siandien 4 liepos — tai Amerikos nepriklausomybės šventė. Mieste rengiamas paradas. Daug žmonių gavo 3 dienas poilsio, apleidžia surūkčius miestus, važiuoja į laukus, miškus, kad pakvėpuotų tyru oru, pailsėtų.

Antanina Marčinskienė sunkiai serga. Ją kankina vėžio liga. Bronius Gelgaudas taipgi nekokios sveikatos, buvo savaitę ligoninėj, dabar gydosiu namuose. Onutė ir Jurgis Bernotai senelių namuose, abu labai serga, negali niekur išeiti. Diena po dienos tik mato, kaip saulutė teka ir leidžiasi. Tai yra liūdnas gyvenimas. Neturi draugų, kurie juos aplankytų. Pranas Sakalas taip pat serga, bet jis sako: tai senatvė. Buvo kelius sykius ligoninėj. Daktarai darė tyrimus, bet nieko labai blogo nesurado. Gydosiu namuose. Elizabeth Cable labai mažai bemato. Tie visi draugai labai nori, kad kas juos aplankytų, bet jau nėra kam, visi iškeliavo į ten, iš kur niekas negrįžta.

Onutė Bernotienė sveika būdama labai daug veikė, buvo laikraščių vadininkė. Jeigu kurie draugai žinote Bernotienę, parašykite nors laišką ar atvirutę. Jos adresas:

3348 Descanso Drive
Los Angeles, Cal. 90026

Pranė Sakalienė

Ona Masienė vyksta Lietuvon

Teko sušnekti su "Vilnies" skaitytoja ir rėmėja Onute Masiene, kuri prieš keletą metų buvo nuvykusi į Tarybų Lietuvą, nuvežė savo dėdės Kirstuko pelenus ir palaidojo šalia jo mirusių tėvelių. Įvykdė dėdės pageidavimą. Dabar ji vyksta aplankyti jo kapo ir pasimatyti su visa savo gimine, kurios esama nemažai.

Onutė pasižadėjo nuvežti čekagiečių linkėjimus jų giminėms. Linkėtina Onai ir visai "Vilnies" ekskursantų grupei, kuri išvyksta iš Čikagos rugpjūčio 19 d. ir tikisi pasisvečiuoti Lietuvoje dešimtį dienų, gero vėjo ir nuotaikingai praleisti vizito laiką.

Vilnietė

Laiškai ir Parama

GIBBSTOWN, N. J.

Dear Friends,

Because my mother (Mrs. A. Palionis), is now in a nursing home and cannot see well enough to read very much, I am paying up her subscription to your paper to October, 1983, and ask you to cancel at that time.

Thank you very much,

Jennie Hendrickson-daughter
ST. PETERSBURG, FLA.

Dear Nellie,

Mano ligonis blogesnis. Po operacijos visai nemato. Daktaras sako, ims aštuonis mėnesius, kol sugis.

Kai mano šeiminkui darė operaciją, tą dieną mirė jo žentas — Detroite.

Aš turiu 10 sykių į dieną dėti lašus į jo akį, nakčiai uždėti shield. Vaistai yra trijų rūšių.

Linkiu, kad jūs visi būtumėte sveiki. Pas mus labai karšta. Aš dabar niekur negaliu išeit. Daug darbo su ligoniu. Viso gero jums visiems.

Julia Andrusis

MIAMI, FLA.

Draugai,

Čia įdedu jums čekį už \$25.00. Tai mokestis už du metus, o \$5.00

Vilniai dovana. Gaila kad aš taip ilgai jums neužmokėjau. Mano vyras Juozukas Paukštaitis jau nieko neskaito. Labai serga. Neatrodo kad pasveiks. Senatvė. Sirdis nenori dirbti nei su elektros aparatu. Gaila kad taip yra.

Mary Paukštaitis

DENVER, COLO.

Dear Sirs:

Enclosed \$20.00 from Isabel Karbauski. She enjoys the paper very much.

Sincerely,

Dorothy Krosky-[daughter]

HUNTINGTON BEACH, CAL.

Dear Vilnis,

Thank you very much for your faithfulness in your delivery of my Mother's news. She cannot read it any longer. Her eyes have dimmed to the point where she can no longer see the print.

On behalf of my mother (Petronė Kovaitienė), I am sending \$20.00 as a gift, so that others may read and enjoy the news of their friends.

Ann Atkins-daughter

formerly of Rockford, Ill.

DELAVAN, WIS.

Gerbiamieji,

Su šiuo atnaujinu savo prenumeratą ir į Lietuvą Trepulionui ir Cepavičienei, Vilniui ir Kaune.

Viso prisiunčiu \$50.00. Kas liks, tai bus maža auka "Vilniai". Labai ačiū už pranešimą.

Su geriausiais linkėjimais,

Victor Preikša

MILFORD, CT.

Dear Nellie,

Renew subscription \$10.00. Donation \$25.00. Total \$35.00. Thank you.

Jean E. Rigely

STERLING HEIGHTS, MI.

Gerbiama Redakcija,

Aš gavau paraginimą kad mano prenumerata pasibaigė ir aš esu skolinga dar \$10.00. Tai aš ilgai nelaukdama įdedu į laišką ir prisiunčiu. Ir aš noriu pranešti, kad mano akys labai blogėja, bet aš tikiu gal pagerės.

Viso gero,

Cecilia Primeau

PALO ALTO, CAL.

Dear Nellie,

So sorry we're so late in sending our renewal. The extra money is for the Vilnis fund. My mother (Antanina Staskus) is holding her own — still physically strong at 91 1/2.

She thanks all her friends who have been so thoughtful in sending her letters and cards wishing her well. She would like to thank each one personally but she realizes she can't. But you, Nellie, have been especially generous with your lovely thoughts and cards.

My sister (Fran Laurence) — is keeping busy attending the Elder Hostels. Her next will be in Colorado, where she will be taking jewelry making, guitar, and computer science. Everyone here is busy taking classes — my husband and I are taking several classes learning about those "newfangled" machines.

My older son tests the computers for Amdahl. My young son is finishing his Masters, and has taken Computer Science, Engineering and Business Administration. Living in Silicon Valley, one must keep up with the neighbors.

Hope you and your husband are well. Thanks again for your encouraging messages.

Sincerely,

Eleanor Claras

Jie laukia lankytojų ir svečių

Paduosiu pavardes ir adresus Ex Mainierių Draugiško klubo narių, kurie randasi slaugymo namuose ir yra išsiilgę savo buvusių draugų bei klubo narių. Tikiu, kad didelė jų dauguma buvę "Vilnies" skaitytojai ir rėmėjai, tad gal redakcija neatsisakys patalpinti visų pavardes ir adresus, kad buvę draugai galėtų asmeniškai juos aplankyti ar laiškučiais. Talpinsiu taip, kaip juos man įteikė minėto klubo fin. sekretorė-įždininkė Frances Jordan, būtent:

Elizabeth Barsketis, Benediction Manor, 2-nd & Mnor, Room 315, Hot Springs, Ark. 71901.

Vincent Chizauskas, c/o Veterans Hospital, 820 So. Damen Ave., Room 210, Chicago, Ill. 66612.

Agnes Deikus, Evergreen Manor Nursing Home, 3327 W. 95 S., Evergreen Park, Ill. 60642. A-1.

Martha Grigas, Holy Family Villa, 123 St. Room 118, Lemont, Ill. 60439.

Frances Norbut, Holy Family Villa, 123 St., Room 205, Lemont, Ill. 60439.

Petronėlė Peskaitienė, c/o Rich-ton Crossing, R. 149, Box 345, Richton Park, Ill. 60471.

Victor Petrokas, Oak Forest Hospital, 15900 So. Cicero, V-22, Oak Forest, Ill. 60452.

Paul Sakalauskas, Diplomat Nursing Home, 5400 W. 87 St., Burbank, Ill. 60459.

Antanina Staškus, 235 Greenmeadow Way, Polo Alto, Cal. 94306.

Visi suprantame, kaip liūdna būti atskirtam nuo veikimo ir nuo draugų. Tad aplankymas jų nors mažą dalelę to liūdesio sumažins.

Ex Mainierių Draugiškas klubas viso labo turi 91 narį, iš jų, kaip matote, net 10 slaugymo bei poilsio namuose ir jie jau negali prisidėti su darbu prie veiklos. Tad kurie dar galime padirbėkime klubo labui. **J. M-ne**

Apsilankė mieli svečiai

Visai netikėtai ir nenujaustai liepos 12 d. aplankė mus draugai Mildred ir Gust DeVos. Kaip jau visiems žinoma, Mildred Savukaitė-DeVos daugelį metų dirbo "Vilnies" raštinėje kaip knygvedė, vėliau administratorė. Mieli svečiai papasakojo, kad jie dalyvavę svarbioje konferencijoje McCormick State Park, Ind., tad sugalvojo aplankyti savo senus pažįstamus bei draugus. Pirmiausia sustojo pas Jessie ir Frank Vesely. Jiems buvo didelė staigmena. Pasitaikė, kad liepos 10 d. draugai Vesely šventė savo vedybinio gyvenimo 40-uosius metus. Ta proga, jie buvo sukvietę savo jaunų dienų draugus. Viso jų buvę apie 50. Tai yra buvęs pažangiečių jaunimas, o dabar visi suaugę ir patys ne tik tėvai, bet ir seneliai.

Mildred sako, kad ji turėjusi progą susitikti su visa lietuviška pažangiečių "grietinėle". Buvę daug mielių kalbų bei gražių prisiminimų. Ypatingai prisiminė iš veiklos LDS Sorority, LDS jaunimo kuopų ir apamai iš sporto bei meno veiklos. Jie sakė, kad šio mielo susitikimo ir Vesely 40 metų vedybinio gyvenimo proga, jie nepamirš ilgai ilgai.

M. ir G. DeVos pasisvečiavo pas Vesely iki liepos 12 d. ir atsisveikino. Pirmas jų sustojimas buvęs "Vilnies" įstaiga. Čia pasimatė su N. De Schaaf, pasimokėjo prenumeratą ir dar palikę \$10 paramos, atvyko pas mus, nes senokai nebuvo mūsų matę, ypač Miko, kuris jau gerokai sutvirtėjo po labai sunkios ir rimtos ligos. Kadangi mudvi su Mildred buvome pažįstamos per virš 50 metų ir ilgoką laiką dirbome "Vilnies" kolektyve, tai turėjome daug ko pasikalbėti apie praeitį ir jai papasakojau, kokiose sąlygose dabar turime dirbti. Mildred klausinėjo, kaip gyvena Mortulė Marquardt, A. Jakienė, U. Juodaitienė ir visą eilę kitų. Apgailėstavo, kad negalinti visų aplankyti ir pasikalbėti. Prašė perduoti visiems linkėjimus ir palinkėti geros sveikatos.

Svečiai pasisvečiavo keletą valandų ir išskubėjo, kad dar su šviesa nuvyktų į ūkį Leonidas, Mich. Ten sakė pabus apie porą savačių ir pažvejos upėje, kuri supa jų visą ūkį. Iš ten vyks į namus Baltimore, Md.

12

Lankėsi Čikagoje

Neseniai Čikagoje lankėsi kanadietis, ilgametis "Vilnies" skaitytojas J. Urbanavičius. Buvo atvykęs su savo dukra Lelien pas savo brolių, kuri kartkartėmis vis aplanko.

J. Urbanavičius Čikagoje pabuvojo savaitę laiko. Ta proga buvo užėjęs pas redaktorių S. J. Jokubką į namus, atnaujino prenumeratą savo giminei Lietuvoje ir penkinę paaukojo "Vilniai".

U. URMONIENĖ GRĮŽO IŠ ŠAUNIOS VIEŠNAGĖS

"Vilnies" skaitytojai matė spaudoje, kad veikioji pažangietė, "Vilnies" nuolatinė bendradarbė Julija Urmonienė buvo išvykusi pasisvečiuoti pas savo anukę Sandrą Wrobel, kuri baigusi Denver, Colo., universitetą kaip chemijos inžinierė, tuojaus įsidarbino, dabar ten pastoviai apsigyveno ir dirba. Julija svečiavosi 15 d. Jai lėktuvo bilietą į Denver ir atgal į Čikagą išpirko dukte su žentu, Virginia ir Walter Wrobel.

Julija grįžo į Čikagą liepos 10 d. Trumpai teko su ja pasikalbėti, bet suspėjo pasidžiaugti savo išpuodinga kelione. Ji sako, kad jau trečią kartą jai tenka lankytis Denver, Colo., bet kas kartą vis daugiau patinka kalnai. Ši kartą su anūke automašina užvažiavo taip aukštai, kad pasidarė sunku kvėpuoti ir turėjo skubiai grįžti į žemesnę vietą.

Smagu, kad žmonės turi progos plačiau ir arčiau susipažinti su šios šalies gyvenimo įvairybėmis. Kartu džiugu matyti ją grįžusią ir taip šauniai nusiteikusią. **Vilnietė**

Mildred pasakojo, kad per pastaruosius kelis metus net tris kartus tekę aplankyti ir viešėti Tarybų Sąjungoje, kartu Lietuvoje. Jie tenyškėiu vizitu labai patenkinti ir vis dar svajoja vėl apsilankyti.

Tikrai buvo smagu su ilgamete bendražyge susitikti ir pasidalinti mintimis apie praeitį laikus ir aptarti klausimus, kurie šiandien taip opūs, ypač apie kovą prieš ruošimąsi prie branduolinio karo.

Nuoširdus dėkui mieliems draugams DeVos už malonų vizitą. Linkėtina jiems geros sveikatos ir dirbti pažangos ir taikos labui.

Julija M-ne

Aplankiau tris nares

Visų pirma, aplankiau savo giminę Mortelę Marquard, buvusią Plečkaitienę. Ji labai nudžiugo mane pamąčiusi, ir kad jos nepamirštu. Tuoj užkaitė kavą ir pavaišino. Gurkšnojant kavutę, prisiminėm senus pažįstamus. Atsisveikinant palikau ją geriausiame ūpe, nors ji turi problemų su savo akimis. Linkiu Mortulei viso geriausio.

Antrą aplankiau Uršulę Juodaitienę. Nuvaziavome pas ją su Pauliukiene. Radome ją geriausiame ūpe. Juodaitienės nelaimė, kad retkarčiais apstemta jai akys. Prieš kurį laiką eidama miegamajame į lovą, apstemus akims, taip krito, kad ir dabar jos koja aprišta ir po gydytojo priežiūra. Malonu būdavo draugę Juodaitienę matyti ALM susirinkimuose, bet vargu ar ją bematysime susirinkimuose. Nuo savęs ir draugės Pauliukienės linkiu jai viso geriausio.

Trečią draugę aplankiau, tai L. Lutkauskienę. Iš antro karto nuėjus radau ją namuose. Seniai nebuvau mačiusi jos susirinkimuose, jau metai kaip ji buvo atėjusi. Ją kamuoja reumatas. Sako, susimetė į dešinę koją ir paeiti visiškai negalėjo. Laimė, dukra jai atveždavo maisto ir aptvarkydavo. Lutkauskienė labai dėkojo, kad aplankiau. Pažadėjau vėl aplankyti, nes ji netoli gyvena.

O ketvirtą draugę aplankiau laiškų, nes ji toli gyvena, Marytę Kirstukienę. Aš ją atsimenu iš praeitų laikų. Linkiu jai viso geriausio. **A. Vaitkienė**

F. Mikužis sėkmingai sveiksta

Prieš tūlą laiką drg. Frank Mikužis pergyveno sėkmingą operaciją Christ Community ligoninėje. Operacija buvo sėkminga ir ligonis sveiksta.

Smagu, kad savo laiku buvęs darbštus meno ir sporto veikloje tarpe pažangių Lietuvių Frank Mikužis sėkmingai sveiksta. Jam sutvirtėjus, daugiau laiko turės ir jo žmona Geraldina. Mes pasiilgom jos gražaus ir žavaus balso.

Išvyko pasidairyti po Aliaską

Liepos 30 d. drg. J. Urmonienės dukra Virginia Wrobel su vyru Walter išvyko į Aliaską. Jie vyko su ekskursantų grupe. Sakė, kad Aliaskoje išbus 15 dienų. Ten pavazinės laivais, traukiniais ir autobusais ir plačiai susipažins su tenyškėia aplinka ir klimatu. Dieną kitą praleis žvejodami po plačius vandenynus.

Linkėtina abiems Wrobel įdomios ir puikios kelionės ir gero poilsio šaltame Aliaskos klimato. Taipgi nepamiršti grįžti į Čikagą, kur laukia daug atsakingų darbų.

Julija M.

KULTŪRIEČIŲ ŽINIAI

Siuomi noriu priminti, kad Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimas įvyks rugpjūčio 16 d. 12 val. dieną, "Vilnies" salėje. Prašau nares atsilankyti į šį svarbų susirinkimą ir apkalbėti draugijos reikalus.

Lauksiu skaitlingo narių atsilankymo. **Sekr. J. M.**

Onutė Petrutienė grįžo

Onutė Petrutienė-Peters grįžo į namus. Ji svečiavosi pas dukrą Joanną ir žentą Frank Chiko bei jų šeimą Boston, Mass. apie porą mėnesių. Dalyvavo anūko Frank Chick vidurinės mokyklos užbaigimo puotoje.

Kiek nugirdau, miela Onutė labai maloniai ir nuotaikingai praleido tuos porą mėnesių.

Smagu matyti ją grįžusią ir puikioje nuotaikoje. **Julija**

Mirė Charles Luis

Birželio 30 d. sulaukęs gilios senatvės mirė ilgametis laikraščio "Vilnies" skaitytojas Charles Luis. Velionies kūnas buvo pašarvotas P. Ridiko koplyčioje ir liepos 5 d. palaidotas Lietuvių Tautinėse kapinėse. Giliame nuliūdime paliko savo bičiulį Martin Kelevich, kitus draugus bei pažįstamus.

Charles Luis būdavo dažnas "Vilnies" bei pažangiečių organizacijų piknikų ir šiaip parengimų lankytojas. Ypač pasižymėjo nuoširdumu svečiams iš Lietuvos. Bile kokiame jų priėmimo Charles visuomet būdavo. **S.**

MIRĖ LDS NARIAI

Nuo šių metų gegužės 27 d. iki birželio 22 dienos mirė šie LDS nariai:

Frank Sauser, 67 m. a., LDS 73 kp. narys, Akron, Ohio.

Elizabeth Yakas, 90 m. a., pavienė LDS narė, Oxnard, Cal.

Stanley Mack, 92 m. a., 48 kp. narys, Baltimore, Md.

MIRĖ LIETUVIAI

Liepos 3 d. mirė Stella Rakauskas, sulaukusi 90 metų, gimusi Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 89 metus.

Liepos 3 d. mirė Vincentas Jasus, sulaukęs 84 metus, gimęs Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 30 metų.

Liepos 5 d. mirė Ona Pankienė-Petravičiūtė, sulaukus 77 metų, gimusi Lietuvoje, Jurbarke. Amerikoje išgyveno 14 metų.

Liepos 10 d. mirė Vilius Tamoliūnas, sulaukęs 32 metus.

Liepos 11 d. mirė Pranas Razminas, gimęs Lietuvoje, Kurtuvėnu parap. Amerikoje išgyveno 33 metus.

Liepos 12 d. mirė Frank W. Moscivkis, sulaukęs 30 metų, gimęs Chicago, Ill.

Antanas Globičius

WILKES BARRE, PA.

Nuoširdus mūsų idėjos draugas labai sunkiai susirgo. Birželio 23 buvo išvežtas į ligoninę — MPW Hospital, 1000 E. Mountain, Drive, Wilkes Barre, Pa. 18711.

Išbuvo ligoninėje 13 dienų, bet dabar yra slaugomas namie, 230 Stanton St., Wilkes-Barre, Pa. 18702.

Nežinau, kaip ilgai aš galėsiu jį prižiūrėti, nes jis yra didelis ligonis ir labai silpnas.

MRS. MARY SINKIEWICZ
Wilkes-Barre, Pa.

Vilnis, 1983 rugpjūčio 4